ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 январдан чиқа бошлаган

№ 179 (8.121) ◆ 1992 йил ◆ 11 сентябрь, жума ◆ Нархи 2 сўм.

ТЕЗРОҚ ТИНЧЛИК, ОСОЙИШТАЛИК ВА БИРЛИК ҚАРОР ТОПСИН

⊙ Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг ўзбек халқи учун доимо жондош ва елкадош бўлган тожик биродарларимизга бу тилагини барча тошкентликлар тўла-тўкис қўллаб-қувватламоқдалар.

Ислом ҚАРИМОВ:

ТОЖИКИСТОНГА КИМ МАДАД БЕРАДИ?

РАТА—ТАССнинг хабар беришича, Ўзбекистон Президенти куни кеча Франциянинг нуфузли «Либерасьон» газетаси мухбири билан суҳбатда Тожикистондаги вазиятни, жуда хавфли, деб баҳолади. «Қўшни республикадаги воқеаларни портлай деб турган бомбага қиёслаш мумкин, — деди Президент, — агар у ишга тушса, шундай можаролар юзага келадики, юзта Қорабоққа татийдиган бўлади».

«Афғонистондаги вазият Тожикистонга таъсир ўтказмасдан қолмаяпти, — деб таъкидлади И. Каримов. — Бугунги кунда бу икки давлат ўртасида чегара деган нарсанинг ўзи йўқ. Тожикистонга ҳар куни қурол-яроғ ва наша ташиб келинаяпти. Айрим маълумотларга қараганда, у ерда самолётларни уриб туширувчи «стингер» ракеталари пайдо бўлган...»

МДҲ давлатлари ўртасида имзоланган ялпи хавфсизлик ҳақидаги шартнома хусусида тўхталиб, Ўзбекистон Президенти Россияни бу минтақадаги барқарорлик ва хавфсизлик кафили деб ҳисоблашини маълум қилди.

Ўзбекистонда яшовчи русларга бўлган муносабат масаласида Ислом Каримов «уларнинг хавфсизлигига ҳеч ким таҳлика солаётгани йўқ, аксинча, миллати, ирқи, диний эътиқодидан қатъи назар барчанинг қонуний ҳуқуқи тўла таъминланган», деб айтди.

ҚАЛБИМИЗНИ ИЗТИРОБГА СОЛДИ

Абдували ҒУЛОММАҲМУДОВ,

«Конструктор» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори, Ўзбекистон халқ депутати.

— Ён ва жон қўшнимиз, қардош Тожикистонда содир бўлаётган воқеалар ҳар биримизнинг қалбимизни чуқур изтиробга солди. Жанглар тўхтамай, ўқлар овози эшитилса, турли сиёсий кучлар ва гуруҳлар ўртасида қарама-қаршилик кучайса, бу нима деган гап ахир? Бундан ким азият чекяпти? Ана шу саволлар кўп миллионли мустақил Ўзбекистон Республикаси аҳолиси қалбини чуқур ларзага солмоқда. Мен тожик биродарларимизга шундай таҳликали кунларда мурожаат қилиб уларни тинчлик ва бирликка чақираман. Чунки беҳуда қон тўкилишига асло ўрин йўқ, бегуноҳ гўдаклар, аёллар, қариялар, оддий фуқаролар ҳалок бўлаётганлигининг ўзи даҳшатли бир ҳол-ку.

Халқимизда «Қўшнинг тинч, сен тинч» деган ажойиб нақл бор. Ана шу жиҳатдан олганда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котиби Бутрос Гали жанобларига йўллаган мактубидаги ҳар бир сатрлар замирида қардош Тожикистонда тезроқ осойишталик ва бирликни қарор топтириш руҳи қизил ипдек ўтади. Бинобарин биз, ҳаммамиз ана шу мактубдаги айтилган фикрларга тўла қўшиламиз, Ўзбекистон Республикаси раҳбарияти тутган йўлни қизғин қўллаб-қувватлаймиз.

ЁН ВА ЖОН ҚЎШНИМИЗ

Зикир МУҲАММАДЖОНОВ,

Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрининг актёри, халқ артисти.

— Қўшни Тожикистон Республикасидаги сиёсий вазиятнинг кескинлашуви, ён ва жон қўшнимиз тожиклар диёрида бўлаётган воқеалар биз, дини ва иймони бир бўлган ўзбек санъаткорларини ҳам асло бефарқ қолдирмайди. Ўзбек ва тожик халқларига кўрсатилган яна бир улуғ инъом шундан иборатки бизнинг санъатимиз бирдир. Ўзбек қўшиқларини Тожикистонда қанчалик мароқ билан эшитишса, тожик рақсларини Ўзбекистонда ҳам шунчалик мафтун бўлиб томоша қиламиз. Бинобарин, мен санъаткор бўлганим учун икки республика санъаткорлари ўртасидаги азалий дўстликнинг теран илдизлари ҳақида гапириб ўтмоқчиман. Биз ўзбек санъаткорлари жуда кўп бор Тожикистон диёрига ташриф буюрганмиз. У ерда бўлган тантаналарда тожик санъаткори Жомий сиймосида, камина эса Навоий сиймосида чиққанмиз. Улуғ санъаткоримиз Олим Хўжаев таваллуд топган кун зўр шодиёналик билан нишонланганлиги ҳамон ёдимиздан кўтарилгани йўқ. Кино соҳасидаги ҳамкорликлар ҳақида ҳар қанча гапирса арзийди. Мен тожикистонлик кино усталари ишлаган жуда кўп фильмларда роллар ижро этганман. Тожик кино санъаткорлари ҳам ўзбек фильмларида ажойиб роллар яратишган. Хуллас, ўзаро қардошлигимиз, алоқаларимиз ҳақида гапираверсак гап кўп. Лекин мен бугун тожикистонлик биродарларимга, ҳамкасбларимга мурожаат қилиб халқнинг руҳини мустаҳкамлаб уни тинчлик ва бирликка ундашга даъват этаман.

Мен тожик қардошларимиз учун оғир бўлган бу кунлар ўтиб кетишига тўла ишонаман. Шу ўринда Президентимиз Ислом Каримовнинг Тожикистондаги воқеалар муносабати билан жаҳон ҳамжамиятига мурожаати тинчлик ва миллатлараро тотувликни тиклаш йўлида қўйилган ўз вақтидаги қадам деб биламан.

* Суратли ахборот

ҲАМКОРЛИКДА МАШИНА ЯРАТИЛДИ

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Мустақил давлат бўлганидан бери жуда кўп хайрли ишларни бошлади.

Яқиндагина Чехо-Словакиянинг «Авиа» акционерлик жамияти билан ҳамкорлик алоқалари боғлаган Тошкент қурилиш транспорти ишлаб чиқариш бирлашмасининг «Авташ» корхонаси ўз авторемонт заводида юк машиналари ишлаб чиқара бошлади. Юк машиналарининг ўн донаси аввалига Чехо-Словакияда йиғилди. Мана энди ички имкониятлар қидириб топилиб, ўз республикамиздаги хом ашёдан унумли фойдаланиб, Тошкентда яратиладиган бўлди. Эндиликда юк машинасининг эҳтиёт қисмларини четдан ташиб келишга эҳтиёж қолмади. Айниқса, кузовлар ўзимизда илгари ишлаб чиқарилган машиналардан олинди. Чехо-Словакия билан Тошкент ишбилармонларининг ҳозирда омадлари кулиб турибди.

Келгусида бундай юк машиналари яратишни Республикамизнинг барча вилоятларида йўлга қўйишни келишиб олишди. Бу йилнинг ўзидаёқ Ўзбекистон халқ хўжалигига 200 та машина етказиб берилади.

Ҳадемай, Тошкент ва барча вилоятларнинг катта йўлларида «Авиа» акционерлик жамияти ва «Авташ» корхонаси билан ҳамкорликда яратилган юк машиналарини кўриб, хурсанд бўласиз!

Зоир ТУРСУНОВ.

СУРАТЛАРДА: ишбилармонларнинг режалари бисёр (чапдан-ўнгга — «Авиа» акционерлик жамиятининг экспорт бўлими вакили Иосиф Боганский, авторемонт заводининг бош механиги Наби Йўлдошев ва «Авиа» акционерлик жамияти технологи Павел Зубати ва ҳамкорликда яратилган юк машинасининг ташқи кўриниши.

В. Миленький суратлари.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

⊙ Кеча Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Тараққиёт дастури маъмури, БМТ Бош котибининг ўринбосари жаноб Уильям X. Дрейпер III бошчилигидаги мазкур халқаро ташкилот ҳайъати қабул қилинди. Ҳайъат республика раҳбарияти билан БМТ тараққиёт дастури ва Ўзбекистон ўртасида ҳамкорлик қилиш масалаларини муҳокама қилади, Олий Кенгаш, вазирликларда бўлади, Тошкент ва Самарқанд билан танишади.

⊙ Ҳозирнинг ўзида жаҳоннинг 28 мамлакати XI Тошкент халқаро кинофестивалида иштирок этиш ниятини билдирди. Кеча Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Эркин Самандаров иштирокида бўлиб ўтган кинофестиваль ташкилий комитетининг навбатдаги мажлисида ана шу маълум қилинди, бу катта санъат байрамига қандай ҳозирлик кўрилаётганлиги муҳокама этилди.

⊙ Сурхондарё вилоятининг Ангор райони қабул пунктларига биринчи «оқ олтин» карвонлари келди. Республикамизда биринчи бўлиб теримга тушилган бу вилоятда пахта ҳосилини йиғиштириб олиш суръати кундан-кунга ортмоқда.

ҲАМДЎСТЛИКДА

⊙ Кеча ўтказилган матбуот конференциясида Россия ҳукумати раисининг ўринбосари Виктор Черномирдин яқин орада нефть баҳоси оширилишини маълум қилди. Нефтнинг 1 тоннаси 4 мингдан 5 минг сўмгача бўлади. Бу жаҳон бозоридаги нархлардан бироз арзонроқдир.

⊙ РАТА-ТАССнинг маълум қилишича, Тожикистон раҳбарияти илтимосига кўра бу республика ҳудудида жойлашган Россия тасарруфидаги чегара қўшинлари, Ҳамдўстлик Бирлашган Қуролли кучларининг 1 минг нафар аскари билан тўлдирилган.

⊙ Қозоғистонда космосга иккинчи қозоқ космонавти Т. Мусабоев парвоз қилиши эълон қилинди. Бу парвоз харажатларини республика ўз зиммасига оладиган бўлди.

⊙ 9 сентябрда Сухумидаги Сталиннинг собиқ дала ҳовлисида Россия, Грузия ва Абхазия томонлари 9 сентябрдан 10 сентябрга ўтар кечаси ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги аҳдлашувни имзоладилар. Шунга қарамасдан бу ерда ҳали ҳам қуролли тўқнашувлар давом этяпти.

⊙ Кеча Москвадаги банклараро валюта биржасида АҚШнинг бир доллари 203 сўмга сотилди. Бу аввалги савдодагидан 4,9 сўм камдир.

⊙ Олти кун давомида Москвада меҳмон бўлган «Бойлар ҳам йиғлайди» фильмида Марианна ролини ижро этган мексикалик артист Вероника Кастро кеча Россия пойтахтидан жўнаб кетди. У бу ерда бўлган вақтини «ширин туш» деб таърифлади.

ХОРИЖДА

⊙ Япония Вазирлар Маҳкамасининг Бош котиби Коити Като Россия Президенти Борис Ельциннинг Японияга расмий сафарини кечиктиришга қарор қилганлиги муносабати билан таассуф билдирди. Шунга қарамасдан Япония томони илгари Россияга ваъда қилинган 2,65 миллиард доллар миқдоридаги ёрдамни бериш ҳақидаги қарорини ўзгартирмаслигини айтди. Лекин ҳозиргача ана шу ваъда қилинган маблағдан Россияга атиги 80 миллион доллар, шу жумладан бепул инсонпарварлик ёрдами сифатида 50 миллион доллар берилган, холос.

⊙ Кобулга вилоятлардан чақиртирилган ҳарбий бўлинмалар киритилди. Улар Афғонистон пойтахтини ўз таъсир зоналарига бўлиб, бир ойдан бери қуролли тўқнашувларни давом эттираётган мужоҳидлар қуролли гуруҳларининг орасига жойлаштирилди. Рейтер агентлигининг хабар беришича, ана шу бир ой давомида бу ерда 3 минг фуқаро ҳалок бўлган, 9 мингдан кўпроқ киши эса яраланган.

⊙ Ҳозир Хитойда ҳар бирининг сармояси 1 миллион юандан ортиқ бўлган 5 мингта хусусий корхона ишлаб турибди. Бу ерда 8 нафардан кўп ёлланган ишчи меҳнат қиладиган корхона хусусий деб ҳисобланади.

⊙ Ўз шеърларида Ислом динини ҳақорат қилганлиги учун Эроннинг марҳум раҳбари Оятилло Хумайни томонидан ўлимга ҳукм этилган инглиз адиби Солмон Рушди АҚШ Колорадо штатидаги Боулдер шаҳрида матбуот конференцияси ўтказди. У яшириниб юришдан чарчаганлиги, ҳамманинг кўз ўнгида бўлиш «хавфсизроқ эканлиги» ҳақида баёнот берди.

⊙ Бир неча йилдан бери Америка Қўшма Штатлари ва Япония бир-биридан мустақил равишда автомобиль ишлаб чиқаришнинг мутлақо янги технологияси устида иш олиб бормоқдалар. Бу давлатларда яратилган лойиҳага кўра автомобиль фирмалари харидорлардан шахсий буюртма олгач, уч кун ичида уларга хоҳлаган автомобилларини тайёр ҳолида етказиб бера оладиган бўладилар.

* Обуна—93

ФОЙДАЛИ МАСЛАҲАТЛАР БЕРАДИ

— Ҳой, қўшни, юринг, алоқа бўлимига бориб, газета ва журналларга ёзилиб келамиз.

— Ўргилай Сиздан, Муяссархон. Кечагина келиним «Оила ва жамият» ҳафталигига ва «Саодат» журналига ёзилиб келибдилар. Ҳозирча шулар етар...

— Аммо кераклисини унутиб қолдирмадингизмикин. Яъни, кунда шаҳримиз ҳаётидаги воқеа ва хабарларни бериб турувчи севимли «Оқшом»имизга ёзилмадингизми, Назокатой. Яна қарангки, шу газетада Сизнинг номингизда фойдали маслаҳатлар бериб турадиган бутун бошли «Назокат» саҳифаси ҳам бор-а!?

Муяссар Жамолова — уй бекаси. Лекин газета ва журналларни ўқиб туришни асло канда қилмайди. Обунанинг йиллик баҳоси баландроқ бўлса-да, ҳеч бўлмаса деб олти ойга ёзилдилар.

— Аёлларимиз учун рўзғорда керак бўладиган, бола тарбиясида катта аҳамиятга эга бўлган фойдали маслаҳатларни айнан «Назокат» саҳифасида бундан буён ҳам бериб борилса, айни муддао бўлур эди, — дейди Муяссар Жамолова.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

«Тошкент оқшоми»га обуна давом этмоқда

Яна бир бор эслатиб ўтамиз:

⊙ Бир йиллик обуна нархи — 510 сўм.

⊙ Олти ойга — 255 сўм.

⊙ Уч ойга — 127 сўм 50 тийин.

⊙ Бир ойга — 42 сўм 50 тийин.

«Тошкент оқшоми» Ўзбекистонда атиги уч-тўрт нашрлар қаторида ҳафтасига беш мартадан чиқадиган газета эканлигини унутманг!

Ф СП—1

Алоқа вазирлиги «Матбуот уюшмаси»

"ТОШКЕНТ ОҚШОМИ" 64690

(нашр номи) (нашр кўрсаткичи)

газетасига ОБУНА

обуна сони

1993 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга

(почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга

(насаби, исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

ГАЗЕТАНИ ЕТКАЗИШ ВАРАҚЧАСИ

п.в. жойи литер 64690

(нашр кўрсаткичи)

"ТОШКЕНТ ОҚШОМИ"

(нашр номи)

	баҳоси	сўм	тийин
обуна			
янги манзилга юбориш			

1993 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга

(почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга

(насаби, исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

* Воқеа арафасида

ХАЛҚАРО АНЖУМАН ТОШКЕНТДА БЎЛАДИ

ШАҲРИМИЗДА 14 сентябрда ўз ишини бошлайдиган иммунологларнинг халқаро мактабида жаҳоннинг 18 мамлакатидан келган етакчи мутахассислар қатнашадилар. Албатта, ушбу анжуманнинг ҳомийлари — Маданият ва умуминсоний қадриятлар халқ академияси, Москва ва Тошкент иммунология институтлари, иммунологларнинг Британия жамияти унинг олий даражада ўтиши учун бор имкониятларни ишга солишди.

Нафсиламбирини айтганда, бундай олий илмий анжуманни ўтказиш учун Тошкент шаҳрининг танланиши бежиз эмас. Гап шундаки, иммунология соҳасида кенг йўналишдаги илмий-тадқиқот ишларини олиб бориб салмоқли муваффақиятларни қўлга киритаётган ҳамда малакали мутахассисларга эга Тошкент иммунология институти Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги республикалари орасида Россияни ҳисобга олмаганда бу соҳадаги ягона илм масканидир.

— Иммунологларнинг халқаро мактабини ташкил этишдан мақсад жаҳондаги энг янги фан ютуқлари билан танишиш, тажриба алмашиш ҳамда бундан кейинги ўзаро алоқаларга асос солишдир, — дейди Тошкент иммунология институтининг директори, медицина фанлари доктори Руслан Рўзибоқиев. — Унинг қатнашчилари орасида иммунологларнинг Британия жамиятининг президенти профессор Д. Ашерсон, Россия иммунология институтининг директори Р. М. Хайитов, Европа ва Америкадаги етакчи илмий муассасаларнинг вакиллари, шунингдек Покистон, Таиланд, Малайзия, Туркия, Эрон ва бошқа хорижий давлатлардан келган олимлар бор. Ва биз ушбу тадбирдан жуда кўп нарсаларни кутаяпмиз. Инчунун, тошкентлик иммунолог-олимлар жуда катта назарий ва амалий ишланмаларга, тажрибага эга. Иш юзасидан алоқаларни кенгайтиришимиз, бошқа институтлар билан ҳамкорлик қилишимиз ҳамда мавжуд натижаларни умумлаштиришимиз, ўйлайманки Ўрта Осиё ҳудудимизга хос бўлган муаммоларни ҳал этишда ҳам муҳим омил вазифасини ўтарди.

Тошкент учрашуви пайтида ўттиздан ортиқ лекция ва маърузалар тингланиб, муҳокама этилади. Улар орасида иммунологик бузилишларни аниқлаш ва унинг олдини олиш, инсоннинг ирсий хусусиятларини ўрганиш ҳамда унинг турли иммунологик хасталикларга мойиллигини аниқлаш ва текшириш, умуман бошқа энг долзарб муаммолар бир ҳафта ичида ўз соҳасининг энг йирик мутахассислари томонидан кўриб чиқилади, муҳокама қилинади.

Иммунологларнинг халқаро мактаби ўз ишини якунлагач, унинг қатнашчилари Самарқанд шаҳрида бўлиб, республикамизнинг тарихий ёдгорликлари билан танишадилар.

Дамир ИСЛОМОВ.

БУГУНГИ СОНДА:

1-саҳифада
⊙ Ўзбек халқининг қувончию қайғуси бир қўшниси — тожик қардошига эзгу тилаги.

2-саҳифада
⊙ Буюк Соҳибқирон Амир Темур Тошкентда яшаганми?

3-саҳифада
⊙ Ўзбекистон халқ артисти, ажойиб созанда Турғун Алиматов ижро этган куйларнинг сеҳри нимада?

4-саҳифада
⊙ Бир ҳафта мобайнида «Ойнаи жаҳон» орқали қандай дастурдаги кўрсатувлар намойиш этилади?

Сой соҳили сўлим-сўлим.

Ибратли ҳикоятлар

КИМ НИМАНИ БИЛМАЙДИ?

● Аҳмоқ — ақлни, нодон — маслаҳатни, ҳасис — ҳимматни, душман — яхшиликни, иғвогар — тил тийишни, порахўр — ҳалолликни, уришқоқ — тинчликни, дангаса — ғайратни, чақимчи — тотувликни, шарманда — шарм-ҳаёни, фоҳиша — покликни, вафони билмайди.

ЎН БИР НАСИҲАТ

● Ақлни нур деб билинг ва ўрганинг, у мева дарахти каби ноз-неъмат бермаса ҳам, ҳаётингизни нур бўлиб ёритади ва умрингизни безайди.

● Сахий бўлинг, саховат кўрсатинг. Ҳотами Тойи каби ибратли ном қолдиринг.

● Ҳаром-харишга йўл билан мол-дунё йиғишга одатланманг, бундай банда денгизнинг шўр сувини ичиб чанқоғи ортган одам каби тўймаслик дардига мубтало бўлади, кейин уни фақат ўлим тузатади.

● Эл-улус билан бирга бўлинг, қийинчилик кунларда фақат ўз манфаатингизни кўзлаб кўпчилик ҳақига хиёнат қилманг, кейин бирор кунлар келганда маломату уятга қолиб кетманг.

● Ватан эркинлигини умрингиздек қадрланг, у ўзингиз, бола-чақаларингиз ва бутун авлодингиз учун сув билан ҳаводек зарурлигини унутманг.

● Бир кун уруш бўлган уйдан қирқ кун барака кетишини унутмай, тинчлик-тотувликни бахт деб билинг.

● Сабр-қаноат — саодат ва фароғат замини эканига, бир қийинчиликдан сўнг икки хурсандчилик келишига имон келтиринг.

● Дилда туғилган ҳамма орзу-ният саъй-ҳаракат билан амалга ошишига ишонинг, доим яхши ният қилинг.

● Мушфиқ, мунис, маъюс, мискин ва кўнгли ярим одамлар дилига яхши сўз, ҳиммат ва адолатингиз билан малҳам бўлинг.

● Яхшилик қил, дарёга ташла, дарё билар, дарё билмаса — балиқ билар, балиқ билмаса — Холиқ билар, деган машҳур матални доим дилда сақланг, яхшилик икки дунёда саодатга эриштирувчи нурдек аъло қувватлигига ишонинг.

Тўлқин РАСУЛЕВ.

⊙ Жамоатчи мухбиримиз Ўрта Осиё геология ва минерал хом ашё институтига қарашли тажриба-услубият экспедициясининг геология партия бошлиғи, геология-минералогия фанлари номзоди Шокир Мўминов билан етук олимнинг инсоний фазилатлари хусусида суҳбатлашди.

— Шокиржон, сиз Ҳабиб Абдуллаевнинг жияни эмассиз. Тоғангиз ҳақида нималар дея оласиз?

— Устознинг давлат ва халқимиз учун қилган хизматлари оммавий ахборот воситалари орқали имкон борича ёритиб борилияпти. Мен ҳам жиян, ҳам шогирд сифатида эслашга бўлган муносабатларим тўғрисида бир-икки оғиз сўз айтмоқчиман.

Ҳабиб Абдуллаев ёшларга нисбатан меҳрли, адолатли ва талабчан эдилар. Доимо ўз ёрдамларини, меҳнатларини аямаганлари ёдимда. Гарчанд вақтлари зиқ бўлса ҳам. Шунинг учун бўлса керак. Ўзбекистон Фанлар академиясининг биринчи вице-президен-

** Ҳабиб Абдуллаевнинг 80 йиллиги олдидан*

Меҳрли ва адолатли эдилар

ти ва кейинчалик президент бўлиб ишлаганларида республикамиздаги тайёрланган ёш аспирантларнинг ҳаммасидан хабар олиб, уларга моддий, маънавий ёрдам берар эдилар.

— Домланинг номи мангулаштириш борасида республикамизда ҳам улуғланаётган экан...

— Кўп жойларда маърифатли халқимизнинг ўзи Ҳабиб Муҳамедовичга бўлган муҳаббатини изҳор этмоқда. У кишининг мўътабар номи билан мактаблар, кўчалар, маҳаллалар аталмоқда. Масалан, шу йил май ойида мени Қирғизистон Республикасининг Араван районига таклиф этишди. Районнинг марказий кўча ва янги замонавий мактабга Ҳабиб Абдуллаев номи берилибди. Билим даргоҳида музей ҳам ташкил қилинаётган экан. Олим таваллуди тантана қилинаётганда ҳайкал ўрнатилади, спорт беллашувлари ташкил этилади. Мен музей барпо этишга иложи борича ёрдам бериб қайтдим.

— Сиз Ҳабиб Абдуллаевнинг қайси фазилатини алоҳида таъкидлаган бўлардингиз?

— Ҳали-ҳали эсимда. Мен 1957 йилда Шаҳрисабзда 10-синфни битириб, олий ўқув юртига кириш мақсадида Тошкентга келгандим. Тоғамнинг ўғли Пўлат билан ёшлигимизга бориб, у кишининг хизмат машиналарида уёқ-буёққа сайр қилиб юрдик. Буни ўз вақтида пайқаган тоғам мени ўз ҳузурларига чақириб: «Сен бу ерга нима учун келдинг?» — деб сўрадилар. «Ўқишга киришга», — деб жавоб бердим. «Унақа бўлса, менга орқа қилма, эртаиндин дам олгани кетаман, билиминг бўлса ўқишга кирасан, бўлмаса йўқ, тушундингми?» — дедилар.

Шу-шу бўлди-ю, мен кириш имтиҳонларига пухта тайёрлана бошладим ва ўша йили ўқишга қабул қилиндим.

Айтмоқчиманки, Ҳабиб Абдуллаев самимий, камтар инсон, талабчан устоз, принципиал раҳбар эди. Қариндошлар ўртасида ҳам тоғам тўғри сўз, ўзларига хос салобатли, ростгўй ва эътиборликлари билан алоҳида ажралиб турардилар.

Суҳбатдош Музаффар ТУРОБОВ.

АМАЛДАГИ ҲИМОЯ

ШАҲРИМИЗНИНГ Юнусобод район ёшлар комитети ходимлари тиниб-тинчимайдиган, жонкуярлардан иборат бўлиб чиқди. Улар 1987 йили «Марказ—5» даҳасида болалар майдончаси қуриб беришган эди. Бу йил эса мана шу майдончада ободонлаштириш, таъмирлаш ишларини олиб боришди. Бундан даҳа болалари жуда ҳам хурсанд бўлишди.

Лекин катталарни ҳам хафа қилиб қўйишмаяпти. «Юлдуз» ишлаб чиқариш бирлашмасида меҳнат қилаётган энг яхши 25 нафар ишчига 200 сўмдан мукофот пули ажратилди.

Бундан ташқари район ҳудудида истиқомат қилган, афғон урушида ҳалок бўлган 10 жангчи оиласига бир ярим минг сўмдан ёрдам пули берилди.

Айни чоғда районда ёшларни ижтимоий ҳимоялаш борасида кўпгина ишлар қилинаяпти.

Шайдо ХУДОЕРОВА.

** Тошкент тарихига янгича назар*

Соҳибқирон ТЕМУР

VIII асрнинг ўрталарида Тошкент воҳасида ҳам бутун Мовароуннаҳрда бўлгани каби, шаҳар ҳаётини изга солиш, ҳунармандчиликни ривожлантириш, савдо-сотиқни юксалтириш, хўжаликларни муқобиллаштириш сиёсати юргизилди, ўзгаришлар юз берди. Солиқлар тизими тартибга солиниши, пулислоҳоти ўтказилиши, Тошкентда ўз зарбхонасининг ишга туширилиши шаҳар ҳаётига кўтаринки руҳ бағишлади. Мўғул шаҳзодаларининг 1269 йилда ўтказган қурултойи ҳам бунга омил яратди. Қурултойда шаҳар ва қишлоқлардаги аҳоли мулкини ҳимоя қилиш, лалми ерларга кўчманчиларнинг мол-ҳолини яқинлаштирмаслик, яйловлар чегарасини сақлаш каби масалалар кўтарилди.

XIV асрнинг биринчи ўн йиллигида Кепакхон шаҳарлар тараққиётига ижобий таъсир кўрсатган иқтисодий сиёсат ва пул ислоҳоти ўтказди. Унинг, унинг валиаҳди Тармаширин вақтида ҳам ўтроқ ҳаёт кечиришга интилиш кучайди. Шундай қилиб, давлатни маъмурий бирлик —туманларга бўлиш бошландики, бу давлат тартиботини мустаҳкамлади. Туманлар бошида амирлар турарди.

Тармаширин дини исломни қабул қилгандан кейин Ўрта Осиёдаги мўғул давлатида ушбу дин узилкесил қарор топди, у марказлашган давлат тузиш учун курашда муҳим роль ўйнади.

1346 йилда жангари кўчманчилар қабиласи билан бўлган урушда Қозонхон ҳалок бўлди. У бутун давлат тан олган, Чиғатой авлодининг энг сўнггиси эди. Унинг ўлими Чиғатой улусининг иккига бўлиниб кетишига олиб келди. Тошкент кейинчалик Мўғулистон деб ном олган шарқий қисм таркибига кирди. Чиғатой номи эса туркий расм-русумлар устун бўлган ғарбий қисмда қолди. Мовароуннаҳрда бунёд бўлган турк адабий тили «Чиғатой тили» деб аталарди. Ваҳоланки бу пайтда Чиғатой авлодининг бирортаси ҳам давлатга дахли йўқ эди. Кейинроқ, темурийлар ҳукм юргизган пайтдан бошлаб, Ўрта Осиё маданияти икки тилда — форсий ва эски ўзбек (туркий ёки чиғатой) тилида камол топди. Бу юртда мўғул тили, мўғул маданиятидан асар ҳам қолмаган бўлса-да, «Мўғул» ёки «Мўғулистон» сўзларини қўллаш давом этаверди. Фақат у XVII асрда, мўғуллар сулоласи батамом таназзулга юз тутгандан кейин барҳам топди.

1347 йилдан, яъни Туғлиқ Темур хонлиги давридан бошлаб, Мўғулистонда чиғатойлар ҳукм юрита бошлади. Лекин бу шунчаки, номига эканлиги кўп марта очиқ сезилиб қоларди. Мўғулистонга, Тошкент вилоятининг кўплаб туманларига мўғул хонлари кўп марта босқин қилишарди. Ана шундай курашлар онида Темур — қудратли салтанат асосчиси тарих майдонига чиқди.

Қозонхоннинг ўлимидан кейин хонлар ўртасида ўзаро урушлар бошланди. Бундан фойдаланган шаҳзодалардан бири шимолий Сирдарёдан Мўғулистонгача бўлган ерларнинг эгаси Туғлиқ Темур ўтмишдошлари тахтига даъво қилди. 1359 йилда у лашкарлари билан Сирдарёдан ўтди ва унчалик қаршиликка учрамай бирин-кетин икки дарё — Сирдарё ва Амударё оралиғидаги ерларни босиб ола бошлади. 1361 йилда Туғлиқ Темур Самарқандни, кейин Кеш (Шаҳрисабзни) босиб олди. Бу пайтда Темур Туғлиқ Темур қўшинида хизмат қиларди. Айнан шу дамдан бошлаб Темур Балх ҳукмдори, амир Қозоғоннинг невараси амир Ҳусайн билан яқинлаша бошлайди. Кейинроқ эса унинг синглиси Ўлжон Туркон хотунга уйланади.

Орадан тўрт йил ўтгач икки амир — Темур ва Ҳусайн қўшин тўплаб, Туғлиқ Темурга қарши жанг бошлади. Ёмғир ёғиб, бутун жанг майдони ботқоққа айланди. Шу сабаб у тарихга «Лой жанги» номи билан кирди. Чирчиқ дарёси соҳилида, Чиноз ва Тошкент ўртасида бўлиб ўтган бу урушда Туғлиқ Темурнинг ўғли Илёсхўжа икки амирнинг лашкарини тор-мор қилди. Темур ва Ҳусайн қолган-қутган аскари билан Сирдарёни кечиб ўтди ва қароргоҳига кетди.

Орадан бир мунча вақт ўтади. Чингизхон билан Мовароуннаҳрга келган барлос қабиласидан бўлган Тарағай баҳодирнинг ўғли Темур кучли ҳарбий ҳокимият томонидан бирлаштирилган улкан салтанат барпо этади. Унга Ўрта Осиё, Эрон Кавказорти, Шимолий Ҳиндистон ҳам қўшиб олинади. Кучсизлашиб қолган Олтин Ўрдадан Хоразм ажралиб чиқди ва бутун тарихи давомида Ўрта Осиё давлатлари қаторида бўлади. Бу анча кейин...

XIV асрнинг иккинчи ярмида, Темур ҳукмронлиги даврида Тошкент савдо йўлларининг ўртасида жойлашгани учун муҳим ҳарбий-иқтисодий аҳамият касб этади. У айни пайтда Мўғулистон ва Дашти Қипчоқ томонидан келадиган кўчманчиларга қарши муҳим истеҳком ҳам эди. Темур ва темурийларнинг ҳокимият учун курашида Тошкент жуда катта роль ўйнади. Чирчиқ дарёсига яқин жойлашган шаҳар қудратли фотиҳнинг армияси шарққа томон юриши учун йиғилиш ерларидан бири бўлиб қолди.

1363 йилда Темур амир Ҳусайн билан иттифоқда Тошкент остоналарида жетларнинг армиясини тор-мор қилади. 1365 йилда Илёсхўжадан яна енгилган амирлар Самарқанддан чиқиб кетадилар. Илёсхўжанинг ҳужумини сарбадорлар (яъни боши дорга тикилганлар) қайтаришади, Илёсхўжа лашкари пароканда бўлиб, чекинишга мажбур бўлади. Мўғулларнинг ушбу мағлубияти Темурнинг тахтга чиқиши учун анча қулайликлар туғдирди.

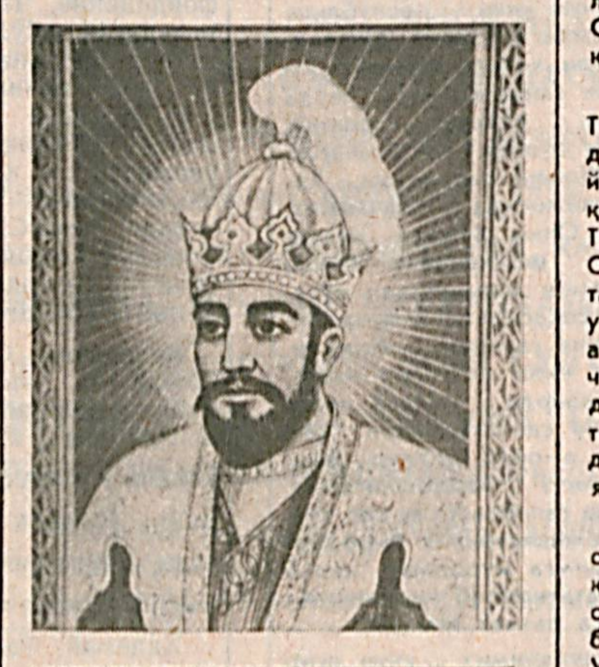

1366 йилнинг баҳорида Темур ва Ҳусайн сарбадорларнинг бошлиқларини алдаб ўз қароргоҳларига чақиртиришади ва қатл қилдиришади. Фақатгина Мавлонозода омон қолади ва Темур унга «Амир Ҳусайндан жонини тилаб олганини» уқтиради. Бу, албатта, Самарқанд аҳлини ўз томонига оғдириш учун ишлатилган ҳийла эди.

Самарқанд воқеаларидан кейин икки амир орасида низо қўзғалди. 1366—1370 йилгача Темур амир Ҳусайн билан дам уришиб, дам ярашиб турди.

1366 йилда Темур Тошкентда бир ой яшади. У яқиндагина ўзининг иттифоқчиси бўлган Ҳусайнга қарши урушга шайланди. Ҳусайн ўзининг икки лашкарбошисини аввал Темурга хизмат қилгани учун ҳушламасди. Бундан бохабар бўлган икки лашкарбоши Кайхусрав ва Баҳром Темурга мактуб йўллаб, Четахоннинг етти минг отлиғи билан хизматга боришлигини маълум қилишади. Темур уларни зўр хурсандчилик билан кутиб олади.

Темур Тошкентда ўғли Муҳаммад Жаҳонгир Мирзони катта тўй билан Кайхусравнинг қизига уйлантиради. Бу орада амир Ҳусайн ўн икки минг аскари билан Темур устига юриш бошлагани ҳақида хабар келади. Варақ деган жойда Темур лашкарлари душманнинг Малик баҳодир бошлиқ уч минг кишилик зарбдор отрядига дуч келади ва ҳужум қилиб уларни тўс-тўс қилиб юборишади. Кунлар бирдан совиб кетгач Ҳусайн ўз қароргоҳига қайтади, Темур эса Тошкентда қишлаб қолади. 1367 йилнинг баҳорида Темурга Четахондан 10 минг отлиқдан иборат мадад келди. Ишнинг боришидан мағлубиятга учраши аниқлигини сезган амир Ҳусайн Темурга мактуб ёзиб, уни Тошкент, Хўжанд, Андижон муллаларидан бериб юборади. Аҳли шариат Ҳусайн Қуръон тутиб қасам ичганини, яраш қилиб, сулҳ тузмоқчи эканлигини унга етказадилар. Уламоларнинг қийин-қистови билан Темур рози бўлиб, Самарқанд сафарига отланди.

Бу орада жетларнинг қўшини амир Темур ва Ҳусайнга қарши яна бош кўтарди. Лекин жетларнинг ичида низо чиқиб, лашкар тарқалиб кетади. Амир Темур ва амир Ҳусайн ўртасидаги душманлик яна тўрт йил давом этади. 1370 йилда эса Темур руҳонийлар ва шаҳар зодагонлари ёрдамида ўз душманини йўқ қилиб, ўзини Мовароуннаҳр ҳукмдори, Самарқандни эса пойтахт деб эълон қилди. Амир Ҳусайн ҳарамидаги Чингизхон авлодидан бўлган хон Қозоғоннинг қизи Сарой Мулк хонимга уйлангач эса Темур «гўрагон» унвонини олди. Бу улуғ хоннинг куёви унвони Темурга шоҳлик қилиш ҳуқуқини берди. Сарой Мулк хоним соҳибқиронга гарчи фарзанд туғиб бермаган бўлса ҳам, унинг суюкли набиралари Муҳаммад Султон ва Мирзо Улуғбекларни тарбиялади.

Соҳибқирон Темурнинг қудрати ошгандан ошиб борди. Икки дарё оралиғидаги ерларни ўз қўли остида бирлаштиргач у Эрон, Афғонистон, Ҳиндистон, Озарбайжон, Гуржистон, Арманистонни ҳам бўйсундирди, Олтин Ўрдани, усмонли туркларни тор-мор қилди.

1380 йилларда Темур Эрон ва Кавказортининг ичкарисига бир қанча юришлар қилди. Шу ерда у ўзининг не машаққатлар билан тиклаган, бирлаштирган давлатига Олтин Ўрда хони Тўхтамиш бостириб киргани ҳақида хабар топади. Самарқандга қайтиб келгач у Тўхтамишнинг иттифоқчиларидан ҳам хабардор бўлди: улар Хоразмшоҳлар Иликмиш ўғлон ва Солимон Сўфий, Тошкент томондан кучли қўшин йўллаган ўзбеклар эди.

1391 йилда, Темур касалдан тургач, Тошкент орқали ўтган учинчи йўлдан юриш бошлашни буюрди. Бу йўл дастлаб Шимолга қараб Омонқарағай қўрғонига, ундан чапроқдаги Тобол дарёсига олиб чиқар, сўнгра Оренбургнинг шимолини ёқалаб кетар эди. Ушбу йўл қолган иккитадан узоқ бўлса ҳам охири яхши эди: авало бепоён чўлни душмандан анча олисдан кесиб ўтилар, иккинчидан шимол томондан, хусусан Олатовнинг ғарбидан, Ишим ва Обуға дарёси ёқалаб келганда, ажойиб яйловларнинг устидан чиқилар эди.

Темур Тошкентда 200 мингдан ортиқ жангчиси бор армия тўплади, қуроли йўқларга қурол, отсизларга от, ўқ-ёй, садоқ, 30 тадан ўқ, энгил-бош, озиқ-овқат беришга буюрди. Учинчи йўлни танлашнинг асосий сабаби Тошкент вилояти Темур аскарларини ем-ҳашак билан таъминлай олмаганида эди. Бунинг устига душман Темур армиясининг қаердалигини мутлақо билмасди.

Темур Тўхтамишни тор-мор этиб, Тошкентга қайтди ва 1392 йилнинг қишини шу ерда ўтказди. Орадан беш йил ўтиб 1397 йилда Темур яна Тошкентга келди. Мўғул хонининг қизи Тўкал хонимни ёқтириб қолган жаҳонгир унга уйланишга қарор қилади. Бу пайтда у 62 ёшда эди. Соҳибқирон ёш хотини билан бутун қишни Тошкентда ўтказди. Шу даврда у Хўжа Аҳмад Яссавийнинг қабрини зиёрат қилди ва баҳорда Самарқандга қайтди.

Гилонга қилган юришидан кейин Темур кўплаб форслик асирлар билан қайтди. Унинг фармони билан бу форсийлар Тошкентга жойлаштирилди.

Хитойга юришдан сал олдин Темур ўзининг чегарага яқин жойларини невараларига беришга қарор қилди. Мўғулистон, Сирдарёнинг ўнг қирғоғидаги бир қанча шаҳарлар, шу жумладан Тошкент ҳам Улуғбекка тегди.

1404 йилда Темур вилоятлар ва улусларнинг ҳоким ва амирларига қўшин тайёрлаш ва уларни белгиланган жойга тўплаш ҳақида фармони олий берди. Умумий йиғин жойи қилиб Тошкент белгиланди. Янги юриш учун Темур 200.000 кишидан иборат пиёда ва отлиқ аскар йиғди. Улар қишлаш учун турли шаҳарларга бўлиб юборилди. Халил Султон ва Аҳмад Умаршайх саркарда бўлган ўнг қанот қўшинлар Тошкентда қолди.

Темур шундай қилиб Хитойга юришга тайёрланарди. Тарихчи Шарафиддин Али Яздийнинг ёзишича, Ўтрорга етганда соҳибқироннинг соғлиғи ёмонлашди, унинг аъзойи бадани ўтдек ёнар эди...

Муборак ЮНУСХЎЖАЕВА,
Георгий НИКИТЕНКО,
тарих фанлари номзодлари.

** Болалик боғи*

БОЙ ХОЛА

(Эртак)

Ота Ўрдак: «Кимдир эшикни тақиллатяпти», — деди. Она Ўрдак: «Қаранг-чи, ким экан», — деди. Ота Ўрдак эшикни очди. Эшик олдида жуда башанг кийинган энг бой Ўрдак хола турарди.

— Хўш, аҳволларингиз яхшими? — деди Ота Ўрдак. — Марҳамат, ичкарига киринг!

— Яхши, раҳмат, — деди энг бой Ўрдак хола. — Ҳа, албатта уйга кираман. Мен шунинг учун ҳам бу ерга келдим.

— Ассалому алайкум, — деди Она Ўрдак.

— Мен сизларнинг болаларингиздан биттасини олишга рухсат сўраб келдим, — деди энг бой Ўрдак хола. — Сиз камбағалсиз, болаларингиз жуда кўп. Мен эса бойман, лекин бирорта ҳам фарзандим йўқ. Болаларингиздан биттасини менга берсангиз, биз ҳаммамиз бахтли бўламиз.

Ота Ўрдак Она Ўрдакка қараб қўйди ва «Қайси бирини берамиз», деб сўради. «Билмадим, — деб жавоб қилди Она Ўрдак. — Болаларимизнинг ҳаммаси каравотда ухлаб ётишибди, келинг яхшиси тепага кўтарилиб, уларга бир-бир қараб чиққанимиздан кейин бирортасини танлаб олармиз». Шундай қилиб Ота Ўрдак чироқни ёқиб, Она Ўрдак билан бирга тезда қаватдаги каравотда ётган болаларни кўришга чиқиб кетишди.

— Мана, тўнғич ўғлимиз, — деди Ота Ўрдак. — Биз шунисини танлаймизми?

— Э, йўқ, — деди Она Ўрдак, — биз уни танлай олмаймиз. Тўнғичимиз сизга боғда ер чопишга ёрдам беради. Мана бу ердаги, кейинги каравотда катта қизимиз ётибди. Биз уни танлаймизми?

— Эй, йўқ, — деди Ота Ўрдак, — биз уни танлай олмаймиз, чунки у сенга уй ишларида ёрдам бериб туради.

Улар кейинги каравотга қарашди. У ерда эса кичкина қизлари ётарди. «Шу кичкина қизимизни танлаймизми?» — деди Она Ўрдак.

— Э, йўқ, — деди Ота Ўрдак, — биз кичкина қизимизни танлай олмаймиз. Қизимиз жуда чиройли. Айниқса, патларига қуёш нури тушганда у шунақа гўзал кўринадики... Биз уни ҳеч ҳам бера олмаймиз. Мана бу ерда эса кичкина ўғилчамиз.

Тепага чиқиб, уларга бирбир қараб қўйишди ва болаларнинг қайси бирини беришни ўйлаб кўришди.

— Биз мана бу энг кичик ўғлимизни танлаймизми?

— Э, йўқ, — деди Она Ўрдак. — Биз буни ҳам бера олмаймиз. Барчамиз анҳорда чўмилаётганимизда у ҳаммамиздан ҳам чиройли, яхши сузади.

Кейин улар бурчакдаги каравотга қарашди. У ерда эса Дики Ди ётарди. У қанотлари орасидан бошини чиқариб мўралаб-мўралаб қўярди. Ота Ўрдак унинг кичкинагина сариқ бошчасини силаб қўйди. Она Ўрдак эса кўрпасини тўғрилаб устига ёпди. «Биз Дики Дини танлай олмаймиз» дейишди кейин. Ота ва Она Ўрдак бараварига пастга қараб тушиб кетишди.

— Хўш, шундай қилиб қайси бирини танладингиз? — деб сўради энг бой Ўрдак хола.

— Кечирасиз, — деди Ота Ўрдак. — болаларимиздан бирортасини ҳам сизга бера олмас эканмиз.

— Мен ҳам рози эмасман, — деди Она Ўрдак. — Сиз бирорта онанинг ўз боласини бировга берганини эшитганмисиз? — деб у ямоқлар солинган катта саватнинг олдига ўтирди.

Энг бой Ўрдак хола узоқ вақт жимгина ўтириб қолди. Кейин у ҳам сумкасини очиб ангишвонасини олди-да, Она Ўрдакка йиртиқ-ямоқ ямашга ёрдам бера бошлади.

Инглизчадан
Зилола КАЛОНХОНОВА
таржимаси.

Энг, энг, энг...

МАЪРИФАТИМИЗДАГИ ИЛК ҚАДАМЛАР

⊙ 1923 йилда республикамизда 11 та маориф институти ишлаб турар, талабаларнинг 80 фоиздан кўпроғи ишчи ва деҳқонлар эди. 1924 йилда Тошкент маориф институтида биринчи бор мутахассислар етиштириб чиқарилди. 186 нафар битирувчилар орасида ўзбек аёлларидан 11 киши бор эди.

⊙ 1935-36 йилларда Ўзбекистон халқ комиссарлари кенгаши ҳузуридаги фан комитети марказий шаҳарларга ўзбек аспирантларини юборa бошлади. Улардан 9 киши Москвадаги қизил профессорлар институтида таълим олди. 1935 йилда фан комитетида Москва ва Ленинградга юбориш учун аспирантларнинг 15 кишидан иборат дастлабки туркуми қабул қилинди.

⊙ Туркистон мухтор жумҳуриятининг маориф халқ комиссарлиги журналист кадрларга эҳтиёж кучли эканлигини эътиборга олиб, 1920 йилнинг мартида Тошкентда матбуот ходимларини тайёрлаш курсини очди. Декабрь ойида эса Туркистон ўлкаси матбуот ходимларининг биринчи қурултойи бўлди. Анжуман қарорида долзарб вазифаларни кенг оммага доимо тушунтириб бориш мақсади қўйилди.

Шавкат САЪДИЕВ
тайёрлади.

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР!
ОБУНА ВАРАҚАСИНИ БЕХАТО ТЎЛҒАЗИШГА ҲАРАКАТ ҚИЛИНГ!

Агар обуна «Матбуот уюшмаси» агентлигида расмийлаштирилган бўлса, касса аппаратининг муҳри, алоқа бўлимларида расмийлаштирилганда эса тақвим штемпели, албатта, бўлиши керак.

Бу ҳолда обуначиларга абонемент билан бирга пул қабул қилинганлиги ҳақида квитанция берилади.

АЗИЗ ОБУНАЧИ ЎРТОҚЛАР!

Газета ва журналларга обуна варақчасини сиёҳли ручкаларда хатосиз, сўзларни қисқартирмасдан ва тушунарли қилиб тўлғазинг.

Обуначи ўз турар жой манзилгоҳи, насаби, исми ва отасининг исмини аниқ ёзиши талаб этилади.

Обуна варақчалари «ПВ-Жойи» деган ёзувли катакларни алоқа бўлимлари ва «Матбуот уюшмаси» агентликлари ходимлари тўлғазади.

* *Сиз кутган учрашув*

Ҳурмати дилда, мақтови тилда

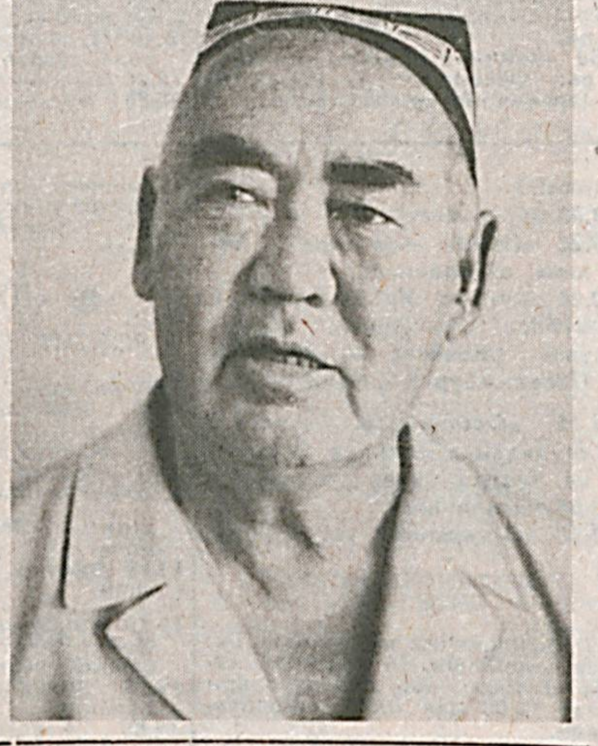

●Ровийлар бундоқ ривоят қилурлар: Одам Ато яралгандан кейин унинг жисмига Жон ато этмоқ мушкулоти кўндаланг бўлибди.

— Қандоқ қилурмиз?.. — деб сўрашибди одил фаришталар.

— Жонни нима қилади бу? Барибир ўладику! — эътироз билдирибди Шайтони Лаъин.

— Субҳи сабони йўлланг! — амр қилибдилар яратган эгам.

Субҳи сабо шунчалар майин эсибдики, асти қўяверасиз. Унинг қатида минг битта гиёҳнинг жонбахш бўйлари, малҳамларнинг муборак саслари бор экан. Одам тирилмабди. Жон унинг жисмига кирмабди.

— Қўлимдан келмади! — дебди Субҳи сабо қайтиб келиб.

Ҳарна қилсалар ҳам Жон Одам Ато танига жойлашолмабди. Шунда англабдиларки аввало Жонни эритмоқ, ипакдек майин қилиб тобламоқ жоиз.

— Созандани сози билан чорланг! — амр этибдилар яратган эгам.

Алқисса Жон Одам Ато жисмига оҳанг билан кирган экан...

ТУРҒУН Алиматовга Ўзбекистон халқ артисти фахрий унвони берилди! Бу унинг ўзига эмас, шунча йиллар оиласи бағрида эсон-омон яшаб келаётгани учун эмас (аслида шунча йил бахтиёр оила қуриш— Оллоҳнинг иноятидастлаб), қўлидаги нолакор созига, созандалигига берилганидир.

Турғун акага ортиқча саволлар ҳам бериб ўтирмадим. У кишининг ҳикояси менинг кўз ўнгимда созанданинг ҳаёт йўлини гавдалантирди...

Шаҳардан унча узоқ бўлмаган Алишер Навоий номли жамоа хўжалиги бор. Чувалачи қишлоғи ана шу ерда жойлашган. Турғун ака Чувалачи қишлоғидан бўладилар.

Алиматни барча қўли гул деҳқон деб ардоқлашарди. Унинг амакиси Саидазимбой ҳам бахтини она заминдан топган миришкорлардан эди. Ўзига тўқ, бойбадавлат эди бу хонадон.

Саидазимбойнинг бир севган иши бор эди: у созларни ниҳоятда хуш кўрар эди. Уйида дутор, танбур осиғлиқ турар, ўзи ҳам ора-сира чертиб қўярди. Шу ишқибозликнинг меваси бўлса керак, у йигирманчи йилларнинг атанган ҳофизу созандаларини уйига чорлар, уларнинг нағмасию мақомидан барча баҳраманд бўлар эди. Ҳатто Тўйчи Ҳофиз ҳам Чувалачида меҳмон бўлган эди.

Алимат ҳам сеҳрли садоларнинг мафтуни эди. Саидазимбой «Эшвой», «Муножот»ни чалиб, сел бўлиб ўтирганида, у кўзини пардалардан узмасди.

— Яна чалинг, — илтимос қиларди у амакисидан.

Амакининг ҳам жиянининг шаҳдини қайтаргиси келмайди. Чалади.

Алиматнинг созанда бўлиши худди шу тарзда кечди. У ҳам дутор билан амакиси каби дилдорлашиб юрадиган бўлди.

Ўттизинчи йилларда Алимат аканинг Чувалачида ҳам, Кўктерак бозорининг ўртасида ҳам чойхонаси бўлар эди. Иккала чойхонада биттадан дутор бўлар эди. Абдулла Қодирий шунча йўл босиб, бозорга келар, чойхонага кириб «Дутор навоси»ни тингларкан.

Чойхонадаги икки дуторни телевизордан ҳам аъло эди десам, ишонаверинг. Йигит-яланглар:

— Юринглар, Алимат аканинг чойхонасига. Бир дутор эшитиб келамиз, — деб келишарди.

Ош-нон ейилиб, дастурхонга фотиҳа ўқилганда йигитлардан бири Алимат акага гап қотди:

— Уста бува, дуторни олинг энди, бундоқ мурда жонларни зинда қилинг. Шундай чалингки, куйга қўшилиб ўзимиз ҳам эшилиб кетайлик, оғажон!

Шу пайтда йўрға эшагини хиҳлаб Турғунбой келиб қолди. У икки чойхона ўртасида дастёр эди. Ора-сира кенжа амакиси билан дадаси дутору танбур чертишса, у беихтиёр ҳуштак чалиб, жўр бўларди. Амакиси куларди:

— Турғун, сен катта бўлсанг ё сурнайчи, ё найчи бўласан!

— Э, сурнайчи бўлмайман, — тажанг бўларди Турғунбой, — бўлсам найчи бўламан...

— Нима гап экан? — дуторни созлаётган Алимат ака сўради.

— Бозордаги улфатлар ҳам дутор чалиб берсин дейишяпти!

— Аввал бизни тирилтиринг, — ҳазиллашди ошхўрлар. — Улар сал чалажон бўлатуришар.

Алимат ака дуторни оби-тобига келтириб созлади ва сўради:

— Нимани чалиб берай?

— Кечагини, «Муножот»ни, — баравар гапиришди йигитлар.

«Муножот» янгради. Йигитлар унинг оҳангига мос тебранишарди. Чойлар пиёлада совуб қолди. Олам тинчигандек эди. Фақат бу ёруғ жаҳонга оҳанг ҳукмрондек эди.

Турғун йигитларга қараб қўйди. Биттасининг кўзида ёш, Иккинчиси бир нуқтага тикилганча қотган, ҳайкал дейсиз.

Алимат аканинг қўллари торларни ўз ҳолига қўйди. Сукут давом этди. Йигитлар уф тортишди.

— Яшанг-эй Алимат ака! Худди онадан қайта туғилгандек бўлдик. Қўлларингиз дард кўрмасин.

— Мен энди Кўктеракка бориб келай, у ердагилар кутиб, озорланишмасин.

Йигитлар астойдил дуо қилиб, фотиҳага қўл очишди. 1934 йилда оиланинг бошига мусибат тушди: Алимат ака вафот этди. Оила Чувалачидаги уйни (Кумлоқдаги) уйга кўчиб келди. Турғунбойларни тузуккина ишда ишлайдиган тоғаси Турсунмурод Солиҳов ўз уйига олиб кетди.

— Опа, тирикчилик оғир, бир ўзингиз турасизми, бизникига кўчиб боралинг.

Она-боланинг кўч-кўронини орқалаб келиши келинга ботинқирамади чоғи, Она шаҳардаги Мухонбойнинг ҳовлисида очилган етти йиллик мактабни тугатган 12-13 ёшдаги Турғунбойни етаклаб «ётоғи бор мактаб» «Тошпедрабфак» (Тошкент педагогика ишчи факультети)-га етаклаб келди. Ҳол-аҳволини тушунтирди. Уни қабул қилишди.

Турғунбой бу ерда ўнинчи синфни битирди. Отаси, амакисининг ёнида юриб кўп пишиб қолмаганми, ишчилар факультетидаги мусиқа тўгарагидан бери келмай қолди. Унинг истеъдодини кузатиб юрган тўгарак раҳбари домла Ҳалим танбур, дутор чалдириб кўрди.

— Бу бола катта созанда бўлади, — дерди у доим билим юрти муаллимларига, — адабиёт билан мусиқани севдими, бас бу катта санъаткорликдан нишона. Мен ундан бор билимимни аямайман.

Ҳа-ҳув дегунча тўрт йил ўтиб кетди. Ўнинчи синфни битирган Турғунбой Ёш томошабинлар театрига келди. Уни театрнинг мусиқа раҳбари Маҳаматазиз Ниёзов кутиб олди.

— Мусиқани яхши кўраман, — деди

— Келинг, хизмат, йигитча!

Турғунбой, — бир иш бўлса ишласам девдим.

Йигитчанинг дадил гапириши раҳбарга ёқинқирамади.

— У-бу соз ушлашни биласизми ўзи? — энсаси қотинқираб сўради унинг. Турғунбой индамай дуторни қўлига олди. Созлаб «Дутор наво»сини бошлади. Кейин танбурда куй чалди. Охирида ғижжакни шундай нолалантирдики, Маҳаматазиз ака ўрнидан туриб кетди.

— Бўлди. Ишга келавер, ўғлим. Сени ғижжакчи қилиб ишга оламиз.

Орадан бир йил ўтар-ўтмас уруш бошланди. 1941 йил 7 июнда Турғун Алиматов ҳам тенгқурлари қатори жангга отланди.

— Болам, мени тирик кўрасанмийўқми (аслида сени тирик кўраманми йўқми демоқчи бўлди) йиғлаб-сиқтади она, — хайр энди, тангри паноҳида асрасин сени.

Турғунбой урушда қанчадан-қанча қўпол мусиқа товушларини: бомбалар гумбури, ўқнинг чийиллаши, пулемётларнинг тириллаши, ярадорларнинг оҳ-воҳларини эшитди. Қанчадан-қанча Одам Атоларнинг жони ҳам чиқиб кетди.

Уч марта ярадор бўлган Турғунбой Тошкентга 1942 йилда қайтиб келди. Уни Муқимий номли театрга ишга таклиф қилишди. У шу ерда беш-олти йил Дони Зокиров бошчилигида созанда бўлиб ишлади.

Бир куни Турғун Алиматовни Юнус Ражабий йўқлаб қолди.

— Мақомга келсангиз, — деди у киши, — сиз каби созандага муҳтожмиз.

Турғун Алиматов рози бўлди. То нафақага чиққунча мақом дастасида танбур чертди.

— Давом этаверинг.

... Турғунбой ака жим қолди.

— Нимани гапирай?

— Америкага борганингизни.

— Кўп жойларда гапирдим. Мен битта нарсани айтиб берай. У ердаги мусиқага ҳурматни.

Йигирма марта концерт бердик Америкада. Ҳар гал зал тўла бўлади. Лекин қойил қолдиргани уларнинг миллий мусиқамизга ошиқлиги бўлди. Ҳатто саҳнага гиламча ташлаб ўтиришлик учун жой ҳам қилиб бердилар. Чопон кийиб, белни боғлаб саҳнага чиқаман денг. Бошловчи дегани йўқ. Ҳамманинг қўлида концерт дастури. Бир номердан кейин нима бўлишини билиб ўтиришади. Томошадан кейин кутиб туришади. Кўринишим билан қўлимни сиқиб қутлашади. Миннатдорчилик изҳор қилишади. Ҳатто дарров кичкина дастурхон ҳозир бўладию, ўзбек санъати шаънига қадаҳ кўтарилади денг. Умуман ўрганадиган жойимиз кўп экан. Лекин ўргатадиганимиз ундан ҳам кўп...

... Маҳалламизда отахонлар кўп. Биттаси кўчада тўхтатиб сўраб қолди:

— Сен, бола, Турғун Алиматни кўрасанми?

— Ҳа, энди кўрсам бўлади.

— Бўлмаса, бориб бир табриклаб қўй менинг номимдан. Ўзбекистон халқ артисти бўлибдику. Ё ўзимни олиб борасанми-а уйига?

— Уриниб қоласиз, отахон! Ўзим айтиб қўяман.

— Албатта айтгин. Тағин менинг олдимда уятли бўлиб юрмагин. Созандалар жуда кўп. Ҳаммаси зўр Аллоҳнинг назари тушган барчасига. Бўлмаса созанда бўлмайди. Лекин Турғун Алимат битта!

Турғун Алиматов кимлигини мана шу сўзлар айтиб турибди.

Мен машҳур созанда билан кўп гаплашмадим. Гаплашолмадим. У кишидан кўп гап олиб бўлмади.

— Энди шу айтганларимдан бир нарса чиқарку, — дедилар.

Турғун Алиматов ижро этган «Роҳат», «Чўли ироқ», «Танбур навоси», «Муножот»ни тингламаган одам бормикан? Йиғламаган одам бормикан? Мен мухтасар ҳикоямга шу ерда нуқта қўйяйку, қолган сўзни Турғун Алиматовнинг сози сўзласин. Танбури сўзласин. Чунки — мусиқа Турғун Алиматовнинг ҳаёти, таржимаи ҳоли, бахти, жони!

Темур УБАЙДУЛЛО.

КОРЕЯДАН ОЛИБ КЕЛИНДИ

ЖУМҲУРИЯТИМИЗ ИЗ ДА жўшқин фаолият кўрсатаётган корейс маданий маркази томонидан амалга оширилаётган тадбирлар кўпчиликда яхши таассурот қолдирмоқда. Бунда Тошкент санъат институтида очилган корейс бўлимининг ҳам хизмати каттадир. Бўлимда республикада корейс миллий санъатини ривожлантириш билан бевосита шуғулланувчи малакали мутахассислар тайёрланмоқда.

Марказ маданият фаолиятини жонлантиришда Шимолий ва Жанубий Корея маданият арбоблари ҳам яқиндан туриб кўмаклашмоқдалар. Кореядаги нуфузли олий ўқув юртларидан бири саналган Сеул университети билан ҳам яқин алоқа боғланди. Мазкур олий ўқув юртининг профессори Хан Мун Хи бошчилигидаги ижодий делегация яқинда Тошкентда бўлиб, марказ истиқболи билан атрофлича танишганди. Марказ бадиий ҳаваскорлик жамоаси ижрочилик маҳоратини ошириш масалалари билан шуғулланади. Кореядан олиб келинган миллий мусиқа чолғу асбоблари марказ санъаткорларига тортиқ қилинди.

Акбар АЛИЕВ.

* *Бўш вақт қандай ўтмоқда?*

МЎЪЖИЗАКОР КИТОБЛАР ОЛАМИ

КИТОБ... Шу биргина сўз замирида қанчадан-қанча маъно бор. Китоб — маданий меросимиз, бойлигимиз. Бундай хазина Алишер Навоий, Улуғбек, Абу Али ибн Сино, Абу Райҳон Беруний, Заҳириддин Муҳаммад Бобур каби алломаларни, уламою фузалоларни жаҳонга, элга танитди.

Ҳозирги кунда ҳам барча билим сарчашмасидан баҳраманд бўлмоқдами! Шу масала билан қизиқиб институтимиз талабаларига мурожаат қилдик.

⊙ Сурайё ЙЎЛДОШЕВА: Менимча, бозор иқтисодиёти шароити, турмуш ташвишлари билан бўлиб, баъзи кишилар китоб ўқишга вақт тополмаяпти. Биз оиламиз билан бадиий адабиётга қизиқамиз. Менинг ўзим роман ва қиссалар мутолаа қиламан. Варақлари ҳеч тугамаса, ўқийверсам-ўқийверсам дейман.

⊙ Зокиржон РЎЗИМЕТОВ: Асли гўзал Хоразм воҳасиданман. Биласиз, халқимиз санъаткор. Мен ҳам юртдошларим қатори қўшиқни хуш кўраман. Шунинг учунми, Огаҳий, Навоий, Машраб каби мумтоз шоирларнинг асарларини ўқигим келади. Уларни куйга солиб, хиргойи қиламан.

⊙ Феруза МАМАТҚУЛОВА: Мен кўпроқ Одил Ёқубов, Пиримқул Қодиров, Абдулла Қаҳҳор каби ёзувчиларнинг асарларини ўқиб, олам-олам завқ оламан.

⊙ Муборак ИЛАШЕВА: Ёшлигимдан доришунос бўлишни орзу қилардим. Бир куни дадам: «Қизим, ҳамма опаларинг шифокорликни танлашди. Хўп десанг, кутубхоначилик касби бўйича ўқигин. Кутубхоначи бўлсанг, илмий ишлар қилишимда катта ёрдаминг тегади», — дедилар. Чуқур мулоҳаза юритиб, шу институтнинг кутубхоначилик факультетига кирдим. Ёш ёзувчиларимиз пишиқ-пухта асарлар яратишини истайман...

Қаранг, фикрлар нақадар ранг-баранг. Ҳар кимнинг ўз тушунчаси бор.

— Тўғри айтасиз, — деди институт кутубхонасининг бўлим мудири М. Ғаффорова. — Талабалар кўпроқ илмий-ўқув дарсликлари бўйича адабиётлар сўраб келишади. Бадиий китоблар талабгорлари ҳам йўқ эмас, бор. Бироқ умумий ҳисобнинг жуда оз қисмини ташкил этади. Бадиий адабиёт бўлимига 200 дан кўпроқ талаба аъзо бўлишган. Яна бир нарса. Маданий-маърифий, оқартув-режиссёрлик бўлими талабаларида кўпроқ драматик саҳна асарлари ёки сценарийларга талаб катта. Роман, қисса, достонларни саноқли ёшлар ўқиш учун олишади. Аммо, адабиётшунослик факультетидан кўпчилик талабалар бадиий адабиёт бўлимига тез-тез мурожаат этишади. Янги бадиий китоб чиқдими, дарров келишади. Ўқиганларидан кейин ўзаро фикр алмашадилар, баҳслашадилар.

Нега кўпчилик талабалар китоб ўқишни унчалик хуш кўришмайди, деган савол туғилиши табиий. Биласизми, бизда ўзбек тилидаги адабиётлар етарли эмас. Шунинг учун бирор талаба ўзи севган адабиётни сўраганда топиб беролмасак (албатта йўқлиги сабабли) кейин у мутлақо келмай қўйиши мумкин. Қани энди, адабиётлар етарли бўлса-ю, китобхонларга кўнгилдагидек хизмат кўрсатсак.

Яхши асар кишига катта маънавий озуқа бериши сир эмас. Мен ўзим Ўткир Ҳошимовнинг «Икки эшик ораси», Саид Аҳмаднинг «Уфқ», Дадахон Нурийнинг «Бегона», Асад Дилмуроднинг «Кўчки», Пиримқул Қодировнинг «Юлдузли тунлар» асарлари ва бошқа қисса, романларни зўр ҳаяжон, эҳтирос билан ўқиб чиққанман.

Китобда ҳикмат кўп. Улар кишини яхши йўлга, эзгу ишларга чорлайди.

Латофат НОМОЗОВА,
Тошкент Давлат маданият институтининг иккинчи курс талабаси.

* *Ҳар соҳадан бир шингил*

СУМБУЛА ОЙИ

ҲОЗИР деҳқон тақвими бўйича ўлкамизда сумбула ойи ҳукм сурмоқда. Сумбула, аввваламбор, ўзининг салқин, ёқимли ва мўътадил об-ҳавоси билан кишиларга роҳат, қалбларга қувонч бағишлайди. Деҳқон меҳнатининг, боғбон ғайратининг, чорвадор шижоатининг самараси кўпроқ шу ойда намоён бўлади. Пахт қийғос очилади, йиғим-терим бошланади. Узум, мева, анжир, анор, қовун, тарвуз, помидор ва бошқа неъматлар ғарқ пишади, маккажўхори дони тўлишиб, тайёр бўлади. Чорва моллари тез семиради, сигирлар сути тағин ҳам қуюқлашади. Сумбула мўл-кўлчилик ойи. Бу ой кириши билан табиатда ҳам ўзига хос ўзгаришлар юз беради. Булутли кунлар кўпайиб, тез-тез шамол эса бошлайди. Ҳарорат пасаяди, кечалари айниқса салқинлашади. Булоқлар, дарёлар суви камаяди. Кексаларнинг хотирлашича, сумбулада баъзан ниҳоятда иссиқ ёки аксинча, дурустгина совуқ кунлар ва тунлар кечиши эҳтимолдан ҳоли эмас.

САМОВАРЛАР ТАРИХИДАН

ҚАДИМГИ Москванинг ҳар бир хонадонида ялтиллаб тозалаб қўйилган самовар шақиллаб қайнаб турар эди. Франция билан Англияда улфатлар камин атрофида давра қуриб, суҳбатлашадиган бўлса Россияда унинг ўрнини самовар олди. Подшо Пётрда ҳам тиниқ кварцдан кесиб ишланган самовар бор эди. У ҳозир Москва Кремлидаги «Оружейная палата»да сақланмоқда. 1770 йилда Екатерина II грузин подшоси Ираклий IIга совға қилиб самовар билан чой сервизи юборди. Филидаги Хотира уйида рус лашкарбошиси Кутузовнинг бочкача-самовари сақланади. Уни генерал-фельдмаршал ўзининг ҳамма юришларида бирга олиб юрган. 1887 йилда Россияда ишлаб чиқарилган 150 минг самоварнинг 120 мингги Тула самоварлари эди.

ТАНГА ҚИДИРУВЧИЛАР

УМРИДА ҳеч нарса йўқотмаган бирор одамни топиб бўлмаса керак. Британия хазинахонасининг маълумотларига қараганда инглизлар ҳар йили 2 миллион фунт стерлинглик фақат олтин ва кумуш безаклар, умумий қиймати тахминан уч миллион фунт стерлингга тенг келадиган 150 миллион танга йўқотишаркан. Модомики, шунча кўп нарса йўқотилар экан, демак шунча нарса топилиши ҳам мумкин. Шунинг учун сўнгги вақтларда Британия оролларида кўплаб «бахт қидирувчилар» пайдо бўлди. Уларга замонавий техника ёрдамга келди: сотувда майда металл буюмларни қалин ўтлар, бутазорлар, ҳатто тупроқ қатламлари орасидан топишга мўлжалланган мина қидирадиган асбобга ўхшаш махсус қурилмалар пайдо бўлиб қолди. Бундай «ер титкилаш» ҳуқуқи учун Англия Ички ишлар вазирлиги ҳар бир талабгордан (бундайлар эса мамлакатда қарийб 100 минг киши) 1,2 фунт стерлинг солиқ ундирди. Кимлардир бу сарф-харажатларни қоплашга ҳам муваффақ бўлди: матбуот қадимги олтин тангалар топилгани ҳақида бир неча марта ёзиб чиқди.

Самад ШОДМОНОВ.

Ёшлик шижоати ғолиб чиқармикан ёки кексалик донолиги.

Равиль Альбеков сурати.

* *Шифобахш неъматлар*

БЕҲИНИНГ ХОСИЯТИ

ОЛТИН куз неъматларидан бири — беҳидир. Маълумки, беҳи дарахти бўйи 10 метргача боради. Барги оддий, апрель-май ойларида гуллаб, сентябрь-октябрда пишиб етилади.

Беҳининг ёввойи ва экиладиган навлари бўлади. Ёввойи беҳи Кавказ, Каспий денгизи бўйларида ва Эронда ўсади. Экиладиган беҳи Ўрта ер денгизи, Марказий Ғарбий Европада, Шимолий Америка, Япония ва бошқа мамлакатларда ўсади. Ўрта Осиё республикаларида, Молдовада, Украина ва Россия Федерацияси жанубида кўплаб экилади.

Беҳи меваси таркибида қандлар, органик кислоталар, С. дармондориси, темир, мис, ошловчи ва бошқа моддалар бор. Мевасидан ажратиб олинган уруғида ёғ, амигдалин гликозиди, ошловчи ва бўёқ моддаларни сақлайди.

Беҳи қадим замонлардан бери халқ табобатида турли хасталикларни даволашда ишлатиб келинади. Унинг меваси, уруғи, барги ва пўстлоғи доривор сифатида қўлланилади. Меваси юрак ва буйрак шишганда пешоб ҳайдовчи, сурункали нефроз хасталигида, ич кетишини тўхтатувчи, иштаҳа очувчи, чанқов босувчи, терни тўхтатувчи, камқонлик, сурункали гастрит, қандли диабет каби хасталикларда яхши наф келтиради. Барги, шохларининг пўстлоғи, ёш новдачалари қандли диабет ва қон босими юқори бўлган хасталикларда ишлатилади.

Уруғи оғиз бўшлиғи қуришидан асрайди, чунончи узоқроқ суҳбат ёки нутқ сўзлаганда тил остига 2-3 дона уруғини ярим соат олдин солинади. Меваси юрак, жигар, меъда, бош оғриғининг баъзи тури, сариқ хасталигида даво бўлади. Оғиздаги қўланса ҳидни кетказади. Шираси эса астма, қон тупуриш, қуруқ йўталда фойдали.

Чўғга кўмилган беҳи ҳазмли таомдир. Бунинг учун меванинг ичи кавланиб, уруғи чиқариб ташланади ва ичига асал солиб, усти лойлаб қўрға кўмилади.

Унинг ёғи совуқдан ёрилганда фойдали.

Беҳи фойдали экан деб, кўп истеъмол қилиб бўлмайди. Айниқса эмизикли аёллар учун. Беҳи меваси, мураббоси ёхуд бошқача тури ошловчи модда сақлагани учун эмизикли аёл сути орқали гўдак болага ўтади, пировардида қорни дам бўлади, ичини қотиради, безовталанади. Шундай ҳол рўй берса укроп сувидан ичиш тавсия этилади. Беҳини кўп ейиш асаб оғриқларини, қулунжни, ичак оғриқларини келтириб чиқаради. Буни унутмаслик керак.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ,
доришунос.

* *Ҳар тўғрида*

ЛИТВА. Вилньюс шаҳрида биринчи марта «Ҳамма нарса мушукларга ва кучукларга» деб номланган магазин очилди.

Г. Шлевис сурати (Эльта—ТАСС).

СУРАТДА: 108 тарбияси оғир болаларнинг бири 13 яшар Шейн ҳозир Нью-Йорк штатининг шимолидаги махсус фермада ҳам тарбияланмоқда, ҳам соғаймоқда. Уларнинг фермада қиладиган ишлари оддий: қишлоқ хўжалигига фойда келтириш мақсадида 200 уй ҳайвонига қарайдилар.

ТАСС суратлари.

* *Бу—қизиқ*

ЎЗ ҚИЗИГА ҚАЙНОНА

ХИТОЙНИНГ жануби-ғарбидаги Люцунь қишлоғида ўтказилган тўй, кўринишидан ҳар йили нишонланадиган миллионлаб тўйлардан деярли фарқ қилмасди. Фақат биргина — ўзига хослиги деймизми, ғаройиблиги деймизми — хусусияти шунда эди: куёвнинг қайнонаси — ўз онаси, келин эса... туғишган синглиси эди!

«Хитой жамияти янгиликлари» газетасининг ёзишича: «Яқин қариндошлар ўртасида бўладиган никоҳлар Хитой қишлоқларининг ҳал этилмаган оғир муаммоси бўлиб қолмоқда. Улар бутун Хитой бўйича бўладиган никоҳларнинг бир ярим фоизини ташкил қилади»».

Текширишлар «Нега шундай бўлмоқда» деган саволга очиқ жавоб берди. Энг аввало бўлажак қалліқларнинг танлов сони ниҳоятда камлигидир. Кўпгина қишлоқларда одамлар шахсий хўжалик қабилида яшайди, ўз қишлоғи ёки районидан ташқарига камдан-кам ҳолатларда чиқади. Бундан ташқари ҳаддан ташқари оғир қўл меҳнатидан кейин олисдан келин излашга куч ҳам, вақт ҳам қолмайди. Яна бир томони яқин қариндошлар билан бўлган никоҳ ортиқча сарфу харажатдан қутқаради ҳам.

«Бундай мумкин бўлмаган никоҳлардан қутулиш ниҳоятда оғирга ўхшайди» деб ёзади Хитой матбуоти катта ташвиш билан. Хитой Халқ Республикаси қонунлари яқин қон-қариндошлар ўртасидаги никоҳларни таъқиқласа ҳам, лекин амалда биронта жазосини кўзда тутмайди.

ШИМОЛИЙ ҚУТБ, ҚАЙДАСАН?

АСАБЛАРНИ ниҳоятда толиқтирадиган, киши руҳини эзиб хароб қиладиган шовқин-суронга тўла дунёдан қутулишнинг янги усули топилибди! Кўпчилик бундан ҳатто фойдаланибди ҳам. Улар ким дейсизми? Арктика, Антарктикада ишлаган кишилар! Калифорния университетининг синовчи амалиётчиси А. Пэлникаснинг фикри бу борада шундай: «Ростини айтганда, ҳеч бўлмаганда бир қиш яхшигина музлаб олиш ҳар бир одам учун фойдадан холи бўлмасди. Ўшанда ҳаётдаги барча нобопликлар оддийгина ижир-чикирлардек туюларди».

Олим бундай хулосага 15 йиллик кузатишлардан кейин келди. Антарктиданинг қаттиқ шарт-шароитларида ишлаб келганлар, тўла-тўкис ҳаётга қайтгач, мутлақо касал бўлмадилар, сермулоҳаза, ўзларига талабчан бўлиб қолдилар. Пэлникас «музлардаги асирликлар» инсон организмидаги имкониятларни ишга солиб юборади деб таъкидлайди.

Демак, синов қанчалар оғир бўлса, шунчалар фойдали бўлар экан-да! Ҳаёт борган сари оғирлашаётган, нарх-наво ошиб бораётган бир пайтда «Шимолий қутб, қайдасан?» деб йўлга отланиб қолсакмикан? Худо асрасин ишқилиб?!.

«ЁРДАМ БЕРИНГ, ЎҒИРЛАШЯПТИ!»

АВТОМОБИЛЬ ўғирлаш Америка Қўшма Штатларида жуда йирик бизнес ҳисобланади. У бу ишнинг ташкилотчиларига кўпмиллионли даромад келтиради. Ўғирликка қарши ўйлаб топилган ҳар бир янгиликка, албатта, ечим топилади. Миршабларнинг айтишича, бунинг учун ниҳоятда малакали мутахассислар ишлаб турибди. Топилган, эгасига қайтарилган машиналар ниҳоятда кам. Одатда улар дарҳол қисмларга ажратилиб, устахоналар орқали сотиб юборилади.

Яқинда кашф қилинган янгилик устида автомобиль ўғрилари тузуккина бош қотиришларига тўғри келади. Кашфиёт шу пайтгача, қўлланган биронта қурилмага ўхшамайди. Ўғри эшикни очиши билан, капот остига яширилган, миттигина, лекин кучли динамик магнитофонга ёзилган икки сўзни қайтараверади. «Ёрдам беринг, мени ўғирлашмоқда! Менинг номерим фалонча!» Бу сўз такрорланаверади. Баланд овозли миттивойнинг товуши 300 метргача етади. Унинг нафасини ўчириш осон бўлмаса керак! Кўрамиз, ўғрибошилар қандай жавоб юриши қилишар экан.

Васила ЗАЙНУТДИНОВА
тайёрлаган.

Муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТВ Ҳафталик кўрсатувлар ТВ

Душанба, 14. IX

● УзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Алиса Мўъжизалар ўлкасида». Мультфильм. 1—2-сериялар.
18.30 Болалар учун. «Висола қиз ўйнасин».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Тилга эътибор...». Адабий кўрсатув.
20.00 Президент фармонлари амалда.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 «Бардавт наволар». Ўзбекистон халқ артисти Юнус Ражабий.
22.20 Футбол. Ўзбекистон кубоги. Финал. «Темирйўлчи» (Қўқон) — «Навбаҳор» (Наманган). «Пахтакор» Маркази йўйингоҳидан ёзиб олинган.
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

19.00 «Ассалому алайкум».
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади.
20.25 «Билиб қўйган яхши».
20.40 «Зиёкор».
21.25 «Лаҳза». Хабарлар.
21.35 «Бобоплар ери». Бадиий фильм.

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Профилактика муносабати билан чоршанба, 16 сентябрь куни «Орбита IV» кўрсатувлари соат 4.55 дан соат 15.15 гача УзТВ I канали орқали олиб кўрсатилади.

● «ОРБИТА IV»

4.55, 8.20, 10.55, 14.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.25 «Хазина». Мультфильм.
8.35 «Нодир бўлган алпинистнинг алдаган меҳмонхонаси». Бадиий фильм.
9.55 «Брэйн-ринг».
10.20 Футбол шарҳи.
11.00 Янгиликлар.
11.20 «Айиқча уйғонса». Мультфильм.
11.35 «Марафон-15».
*
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Телемикст».
15.05 «Ён дафтар».
15.15 «Уолт Дисней таништиради...».
16.05 Болалар телевидениеси уюшмаси. «Юлдуз бўлмоқчиман».
16.45 «Хордиқ чиқаринг».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.20 Футбол шарҳи.
17.50 «НЭП».
18.15 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Қор мамлакати». Бадиий фильм (Япония).
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Спорт уик-энд».
20.40 Режиссёр А. Вайда фильмлари таништиради. «Уни бер, дўстим».
21.45 «Ассалому алайкум».
21.45 «Бомонд».
22.00 «Бирок».
22.15 «Кинг-ринг» эфир.
23.30 «Караж».
23.40 «Жен-сейшн».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.00 Хабарлар.
7.20 Ишбилармон кишилар даври.
7.50 Жаноблар-ўртоқлар.
8.05 Ишдан бўш пайтингизда. «Қўлин бер, дўстим».
8.20 Трансросэфир. «Хусусийлаштириш панорамаси».
9.05 Театр сафари. «Театр бўлган экан».
10.00 «Вариацияли мавзу». Унрок-мусиқа концерти.
10.50 «Чархпалак».
11.20 «Ҳ-2» таништиради: «Кинография».
12.15 «Деҳқонларга таалуқли масала».
* * *
15.35 «Бельгия: парламент ва матбуот».
16.10 Янгиликлар.
16.25 Трансросэфир. «Қалб куйлайди».
16.55 Эълонлар.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

17.00 «Сезам» кўчаси.
17.30 Хабарлар.
17.45 «Болалар даврасида».
18.00 «Омад».
18.30 Ҳужжатли фильм.
19.00 Хабарлар.
19.20 «Осиё тароналари».

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.25 Телеэкранда премьера. «Граф Монте-Кристо». Кўп серияли бадиий телефильм. 1-серия (Франция — Германия — Италия).
20.55 Эълонлар.
21.00 Хабарлар.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

21.20 «Кўнгил... мушкулкушо».
21.45 «Хонанда».
22.15 «Турникет». Мусобақалар.
23.15 «Ёшлар билан, ёшлар учун».

Сешанба, 15. IX

● УзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Акс-садо ҳақида эртак». «Қулупнай ёмғири». Мультфильмлар.
18.25 «Кичкинтой» устахонаси.
18.55 «Спортлото».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 Футбол. Ўйингоҳлардан дараклар.
19.40 «Мерос». Ҳазиний.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 Ҳукумат тадбирлари.
21.30 «Бошқача ҳаёт». Бадиий фильм.
23.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

10.30 Информатика. Компьютер учун янги қурилмалари ва таъминоти.
11.00 «Снеж одам». Бадиий фильм.
12.00 Ботаника.
* * *
«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Йўлингиз беҳатар бўлсин».
19.10 «Шаҳар юмушлари».
20.10 «Бу оқшомда» кўрсатуви саҳифаларида.
21.10 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

4.55, 10.55, 17.20, 23.35 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.05 «Ҳайвонот оламида» (сурдо таржимаси билан).
9.45 Болалар телевидениеси уюшмаси. «Юлдуз бўлмоқчиман».
10.25 Футбол шарҳи.
11.00 Янгиликлар.

Кундузги киноэкспресс

11.20 «Бегона шаҳардаги ёмғир». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.
12.30 «Маҳкама». Қисқа метражли телевизион бадиий фильм.
13.00 «Номсиз қаср». Олти серияли бадиий фильм. 1-серия (Венгрия).
*
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.20 «Ишбилармонлар хабарномаси».
14.35 «Адам Смит бойлиги дунёси».
15.05 «Ён дафтар».
15.10 «Уолт Дисней таништиради...».
16.00 «440 герц». Ўсмирлар учун мусиқий кўрсатув.
16.40 «Пластилин». Телефильм.
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.25 «Номсиз қаср». Олти серияли бадиий фильм. 1-серия.
18.05 «Столни қандай олиб келишди!». Мультфильм.
18.15 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.00 «Мавзу».
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.20 Режиссёр А. Вайда фильмлари. «Канал».
21.55 «Ҳарбий ревю».
22.25 Катталар учун мультфильм.
22.45 «Кечки альбом». С. Маршак шеърияти.
23.00 Янгиликлар.
23.40 Видеодром.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.00 Хабарлар.
7.20 Ишбилармон кишилар даври.
7.50 «Ҳақиқат онлари». Святослав Фёдоров А. Караулов саволларига жавоб беради.
8.45 Мульти-пульти.
8.55 «К-2» тақдим этади. «Интервенция». Бадиий фильм.
10.40 Бал. Лотин Америкаси рақслари программаси.
11.20 Россия Конституцион суди залидан.
11.30 Кундузги сеанс. «Граф Монте-Кристо». Кўп серияли бадиий телефильм, 1-серия.
12.40 «Деҳқонларга таалуқли масала».
* * *
14.55 Телебиржа.
15.25 «Бадабоки». Мактабгача ёшдаги болалар учун кўрсатув (Франция).
15.45 «Рост» студияси. «Хит-кундалик».
16.10 Мульти-пульти. «Ким афсона сўзлаб беради».
16.20 Янгиликлар.
16.35 «Анъанавий корейсча тўй».
16.55 Эълонлар.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

17.00 «Сезам» кўчаси.
17.30 Хабарлар.
17.45 «Халқ рақслари».
18.00 «Ёшлар».
18.30 «Бир томчи сув учун». Ҳужжатли фильм.
19.00 Хабарлар.
19.20 «Қўшиқлар китоби».

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.30 Телеэкранда премьера. «Граф Монте-Кристо». Кўп серияли бадиий телефильм. 2-серия.
20.55 Эълонлар.
21.00 Хабарлар.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

21.20 «Унсиз оламга саёҳат». Ҳужжатли фильм.
21.45 «Мовий тун».
22.30 Экранда Туркия киноси.

Чоршанба, 16. IX

● УзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.25 «Келди очилур чоғинг». Телефильм.
7.45 «Қизил олма». Бадиий фильм.
9.05 «Қушлар оламида». Кинопрограмма.
* * *
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Алиса Мўъжизалар ўлкасида». Мультфильм. 3-серия.
18.20 «Наққош». Телефильм.
18.30 «Чорвадор».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 Санъат усталари ва ёш ижрочилар концерти.
19.50 Бир асар тарихи. «Кашмир қўшиғи». Ёзувчи Ш. Рашидов таваллудининг 75 йиллигига.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат ҳабарлари.
21.00 Долзарб мавзу.
21.15 «Ҳорманг, бободеҳқонлар!». Пахтакорлар учун дам олиш кўрсатуви.
22.15 «Суюнчи». Бадиий фильм.
23.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Уолт Дисней таништиради...». Мультфильмлар тўплами.
19.20 «Суҳбатга чорлаймиз».
20.20 «Спринт».
20.40 «Қизиқарли учрашувлар».
21.40 «Ўзбекистон бастакорлари».
22.20 «Тошкент саноати: хўжалик юритишнинг янги услублари шароитида».
23.00 «Улуғвор инсон». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

4.55, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.50 «Дюймчахон». Мультфильм.
10.20 «440 герц». Ўсмирлар учун мусиқий кўрсатув.
11.00 Янгиликлар.

Кундузги киноэкспресс

11.20 «Бегона шаҳардаги ёмғир». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
12.25 «Меҳмон». Қисқа метражли телевизион бадиий фильм.
12.55 «Номсиз қаср». Олти серияли бадиий фильм. 2-серия.
*
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.20 «Телемикст».
15.05 «Ён дафтар».
15.10 «Уолт Дисней таништиради...».
16.00 «Муваффақият». Юқори синф ўқувчилари учун кўрсатув.
16.30 Ашула, рақс ва мусиқа ансамбли ижро этади (Мексика).
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.20 Давлатлараро «Останкино» телеканали ҳамда Татаристон телевидениеси кўрсатувини таништиради.
17.55 «О, Марианна».
18.05 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
18.50 «Сиёсат» студияси «Ватан учун ибодат» телевизион бадиий фильм премьерасини намойиш этади.
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Париж —Москва —Пекин» автораллиси.
20.55 Футбол. Кубок эгалари кубоги. 1/16 финал. «Спартак» (Москва) — «Авенир» (Люксембург). 2-тайм.
21.45 «Останкино» концерт студиясида актриса Вероника Кастро билан учрашув.
23.05 Янгиликлар.
23.40 «Останкино» хит-паради.

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Профилактика муносабати билан чоршанба, 16 сентябрь куни «Дубль IV» кўрсатувлари соат 16.00 дан олиб кўрсатилади.

*

Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти учун кўрсатувлар ТВнинг 11 канали орқали кўрсатилади.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.00 Хабарлар.
7.20 Ишбилармон кишилар даври.
7.55 «Махсус папка».
8.10 «Россия ордени».
9.10 Россиянинг телевизион театри. Л. Пантелеев. «Ишонаман».
10.15 Виктор Резников қўшиқлари.
11.10 Кундузги сеанс. «Граф Монте-Кристо». Кўп серияли бадиий телефильм. 2-серия.
12.35 «Деҳқонларга таалуқли масала».
12.55 Россия Конституцион суди залидан.
* * *
14.25 «Бизнес — янги номлар».
14.40 «Сорак тоғи».
15.00 Янгиликлар.
15.15 Трансросэфир. «Узоқ Шарқ».
16.00 Христианлар учун кўрсатув.
16.45 «М-трест».
17.00 Хабарлар.
17.20 Телеэкранда премьера. «Граф Монте-Кристо». Кўп серияли бадиий телефильм. 3-серия.
18.50 Россия Конституцион суди залидан.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.20 «Айвон».
20.10 «Қайноналар».
21.00 Хабарлар.
21.20 Мусобақалар.
22.10 «Умид таксиси». Видеофильм.
22.40 «Талабларингизга биноан...».
23.25 «Тирик эканмиз...».

Пайшанба, 17. IX

● УзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.25 «Куйла дуторим». Фильм-концерт.
7.55 «Суюнчи». Бадиий фильм.
9.10 «Ўлмас мерос», «Сўх дарёси бўйлаб». Телефильмлар.
* * *
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Алиса Кўзгу орти ўлкасида». Мультфильм. 1—2-сериялар.
18.25 «Алифбо сабоқлари».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Санъат дўстликка чорлайди». «Сумалак» ансамбли.
19.50 «Ёнилғи савдосидаги ҳангомалар».
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 Ҳукумат тадбирлари.
21.30 «Ойдин кечалар». Ёшлар учун дам олиш кўрсатуви.
22.30 «Махтумқули». Бадиий фильм.
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

10.30 Ботаника. Ўсимликларнинг хилма-хиллиги.
11.00 «Тўйдан сўнг». Телефильм.
11.30 Табиатшунослик. Табиатни нима учун ўрганамиз!
12.00 Камер куйларидан концерт.
* * *
«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Табассум».
19.00 «Бумеранг».
19.40 «02» тўлқинида».
20.00 «Пульс». Хабарлар.
20.10 «Бу оқшомда».
21.20 «Пульс». Хабарлар.
21.30 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

4.55, 17.20, 22.55 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.50 «Оператор Кипс кимсасиз оролда». Мультфильм.
10.10 Футбол. Европа кубоклари.
11.00 Янгиликлар.

Кундузги киноэкспресс

11.20 «Уч номаълумли масала». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.
12.25 «Тарвузли рейс». Қисқа метражли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
12.55 «Номсиз қаср». Олти серияли бадиий фильм. 3-серия.
*
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.20 «Телемикст».
15.05 «Ён дафтар».
15.10 «Уолт Дисней таништиради...».
16.00 Япония телевидениесининг кўрсатуви. «Япон автомобиль саноати тарихи».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.25 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.05 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
18.50 Футбол. Европа кубоклари.
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.20 Футбол. Европа кубоклари.
22.00 «Қора қути».
22.40 «Қилмишингга яраша». Илмий-оммабоп фильм.
23.00 Янгиликлар.
23.35 «Лимпопо».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.00 Хабарлар.
7.20 Ишбилармон кишилар даври.
7.50 Кипрас Мажейка. «НАТОдан репортажлар».
8.20 Ишдан бўш пайтингизда. «Хонаки клуб».
8.35 «Мусиқа устахонаси». 1-кўрсатув.
9.10 «Петербург афсонаси».
9.40 «Винил чангалзорлари».
10.10 XX аср кадрда ва кадр ортида. «Водород бомбаси ҳақида ҳақиқат ва афсоналар».
11.10 Кундузги сеанс. «Граф Монте-Кристо». Кўп серияли бадиий телефильм. 3-серия.
12.40 «Деҳқонларга таалуқли масала».
13.00 Россия Конституцион суди залидан.
* * *
14.25 «Сигнал».
14.40 «Тошлар тилга кирганда».
14.55 «Пилигрим». Россия саёҳатлар бюроси.
15.40 «Дораэмон». Мультфильм премьераси. 3-серия.
15.55 Янгиликлар.
16.10 Трансросэфир. «Дераза».
16.55 Эълонлар.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

17.00 «Сезам» кўчаси.
17.30 Хабарлар.
17.45 «Ёшлар».
18.15 «Ислом маданият ёдгорликларида».
19.00 Хабарлар.
19.20 Мусиқий кўрсатув.

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.30 Телеэкранда премьера. «Граф Монте-Кристо». Кўп серияли бадиий телефильм. 4-серия.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

21.00 Хабарлар.
21.20 Спорт.
21.50 «Чин қалбдан».
22.50 «Суврат».
23.15 «Оилавий мусобақалар».

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

23.35 Футбол. УЕФА кубоги. 1/32 финал. «Динамо» (Киев) — «Рапид» (Вена). 2-тайм. УЕФА кубоги 1/32 финалининг биринчи матчи.

Жума, 18. IX

● УзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.25 Футбол. Ўйингоҳлардан дараклар.
7.35 «Қадрдонлар кўчаси». Телефильм.
8.00 «Махтумқули». Бадиий фильм.
9.25 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона».
* * *
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Алиса Кўзгу орти ўлкасида». Мультфильм. 3—4-сериялар.
18.30 «Чорраҳа».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 Телефильм.
19.50 «Хотира». Ўзбекистон халқ ҳофизи Маъмуржон Узоқов.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 Долзарб мавзу.
21.15 «Хотира». Ўзбекистон халқ ҳофизи Маъмуржон Узоқов (давоми).
21.55 УзТВ фондидан. Эмин Усмонов. «Қўриқхонада». Телеспектакль.
23.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

10.30 Биология. Биосфера ва унинг чегаралари.
11.00 «Инсон туғилди». Телефильм.
11.30 Зоология. Бўғимоёқлилар типи. Ўргимчаклар синфи.
12.00 Кичик концерт.
* * *
БИШКЕК КЎРСАТАДИ

19.05 «Дадабой ва будильник». Мультфильм.
19.15 «Байкем эжем жана биз».
19.30 «Ала-Тоо».
19.50 «Уорлднет телевижн» компанияси таништиради: «Ҳамжиҳатлик ҳокимияти» (АҚШ).
20.30 Кинолавҳа.
20.35 «Деҳқоннинг бир куни йилни боқади» (рус тилида).
20.45 «Арноо концерти». Талас вилояти «Шумкар Уя» жамоа хўжалиги меҳнаткашлари учун концерт.
21.30 «Ала-Тоо».
21.50 «Назар» (эълонлар, билдирувлар).

● «ОРБИТА IV»

4.55, 10.55, 14.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм.
9.05 «Саёҳатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан).
9.55 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
10.35 «Коля, Оля ва Архимед». Мультфильм.
11.00 Янгиликлар.

Кундузги киноэкспресс

11.20 «Уч номаълумли масала». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
12.25 «Мансаб имтиҳони». Қисқа метражли телевизион бадиий фильм.
12.55 «Номсиз қаср». Олти серияли бадиий фильм. 4-серия.
*
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Бридж».
14.50 «Бизнес-класс».
15.05 «Ён дафтар».
15.10 «Уолт Дисней таништиради...».
16.00 Э. Грач чалади (скрипка).
16.20 «Марказ».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.20 Вилоятдан қараганда. «Деҳқон ислоҳот юкини кўтара оладими!».
17.40 «Крешчендо». Мусиқий кўрсатув.
17.55 «Қора кўркам от саргузаштлари». Болалар учун кўп серияли телевизион фильм премьераси. 10-серия.
18.20 «Инсон ва қонун».
18.55 «Мўъжизалар майдони».
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.25 И.-С. Бах. «Бранденбург концерти».
20.40 «Детективлар клубида». Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Фанат». Бадиий фильм («Тирс» тижорат фирмаси).

ВИД таништиради

22.15 «Музобоз». Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.
23.35 «Ҳордиқ чиқаринг».
23.50 «Ҳа» кўрсатуви.
00.20 «Обоз» майдончаси».
01.15 «Париж — Москва —Пекин» автораллиси.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.00 Хабарлар.
7.20 Эълонлар.
7.25 Ишбилармон кишилар даври.
7.55 «Нота бене» студияси.
8.35 Ишдан бўш пайтингизда. «ТВ-ателье».
8.50 «М-трест».
9.05 Вариацияли мавзу. Гитарада Анатолий Болотов чалади.
9.30 «Тунги актёрлар клуби» — тонгги эфирда.
10.40 «Бурда моден» таклиф этади...
11.10 Кундузги сеанс. «Граф Монте-Кристо». Кўп серияли бадиий телефильм. 4-серия.
12.40 «Деҳқонларга таалуқли масала».
13.00 Россия Конституцион суди залидан.
* * *
15.05 Телебиржа.
15.35 «Раджа-йога ҳамма учун». 1-кўрсатув.
16.20 Янгиликлар.
16.35 «Баён». Видеофильм.
16.55 Эълонлар.
17.00 Хабарлар.
17.20 «Ҳар бир кун байрам».
17.30 Жума кунлари Дисней. «Ёш Гарри Гудини». Бадиий фильм (АҚШ). 1-қисм.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.20 Видеофильм.
18.30 «Ўрта Осиё тароналари». Ҳужжатли фильм.
19.00 Хабарлар.
19.20 Концерт.

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.30 «Судья Ивановнинг шахсий иши». Бадиий фильм.
20.55 Эълонлар.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

21.00 Хабарлар.
21.20 «Ҳафта сўнгида». Дам олиш кўрсатуви.
23.20 «Мана шунақа малика».

Шанба, 19. IX

● УзТВ I

7.00 «Ассалому алайкум».
*
8.00 «Тулпорим Мелиқуш». Бадиий фильм.
9.20 Миллий кураш бўйича халқаро мусобақа.
10.15 Халқ ижодиёти. «Дорбозлар».
10.55 «Ҳужжатли экран». Кинокўрсатув.
11.40 «Оналар мактаби».
12.10 «Санъаткор ҳаётидан икки кун». Телефильм.
12.45 Шеърият дафтаридан. Абдували Қутбиддинов.
13.00 «Замандас» (қозоқ тилида).
14.00 Тижорат канали. Челак тумани «Самарқанд баҳори» ансамблининг концерти.
* * *
18.00 «Юлдузлар ҳақида эртак». Мультфильм.
18.15 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Сиҳат-саломатлик».
19.55 Ўзбекистон халқ артисти Нуриддин Ҳамроқулов куйлайди.
20.30 «Туркистон» ахбороти.
21.00 Телевизион миниатюралар театри.
21.50 «Бобби». Ҳинд бадиий фильми. 1-серия.
23.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

АШГАБАТ КЎРСАТАДИ*

● «ОРБИТА IV»

5.40, 14.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.45 Эрталабки гимнастика.
5.55 Ишбилармон кишининг шанба тонги.
6.55 Янгиликлар.
7.30 «Спорт-имконият».
8.00 «Марафон-15» — кичкинтойларга. «Айиқча Бамси ва унинг дўстларининг ажойиб саргузаштлари». Кўп серияли мультфильм премьераси.
8.25 «Ўз-ўзингга мадад бер».
8.55 «Труба» радиоси. Дам олиш кўрсатуви.
9.25 «Ҳунар, ҳунардан унар».
9.30 «Инсон институти».
10.00 «Ирландия учрашувлари». Хотин-қизларнинг халқаро анжумани ҳақида.
10.30 «Кичик мўъжизалар». Мультфильм.
10.40 Хотирада қолган фильмлар. «Азиз инсон».
12.40 «Мусиқий дўкон».
13.10 «Боинг афсонаси». Телефильм премьераси. 1-фильм — «Қанотли рақиблар» («Союзтелефильм», «Ковчег» студияси, «Авиафильм»).
14.00 Янгиликлар.
14.25 «Оқ қарқара», «Томчи». Мультфильмлар.
14.50 «Зазеркалье». «Эртак ҳақида эртак». Бадиий фильм.
15.50 «Ташаккур» концерти. «Госко» акционерлик жамиятининг Большой театрдаги маданий тадбири.
17.50 «Қизил квадрат».
18.30 «Енотлар». Кўп серияли мультфильм.
18.55 Телевизион танишув. Урмас Отт Иннокентий Смоктуновский билан суҳбатлашади.
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.20 «Қишки олча». Бадиий фильм.
21.45 Рақслар, рақслар, рақслар. «Виктория» ансамбли (Севастополь).
22.05 «Юлдузлар буржи белгиси остида». Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.00 Хабарлар.
7.20 «Ибодатхона томон йўл».
7.40 Ишдан бўш пайтингизда.
7.55 «Спорт олами «Жиллетт» фирмаси нигоҳи билан».
8.25 «Услуб».
8.55 «Ретро». В. Шубарин.
9.25 «Америка юлдузлари». 5-кўрсатув.
*
10.00—13.15
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

1. «Ягона оилада». Қорақалпогистон миллий маданият марказининг фаолияти ҳақида.
2. «Қизиқувчилар оламида».
3. «Умид» (уйғур тилида).
4. «Шеърият дафтаридан» (татар тилида).
5. Цирк! Цирк! Цирк!
6. «Интерспорт».

*
13.15 «Қандай яшаймиз?».
14.00 Вариацияли мавзу. «Дўстлар уйи».
14.20 Россия Конституцион суди залидан.
14.30 «Гоголь уйида кечалар».
15.20 Кундузги сеанс. «Пилигрим» капитани». Бадиий фильм.
16.50 «Экспомарказ» таништиради...».
16.55 Эълонлар.
17.00 Хабарлар.
17.20 «Ҳар бир кун байрам».

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

17.30 Хабарлар.
17.45 Концерт.
18.15 «Инсоният бойлиги». Видеофильм.
19.00 Хабарлар.
19.20 Манзарали фильм.
19.30 «Туркия ғорлари». Ҳужжатли фильм.
20.00 Ҳафта шарҳи.
20.15 «Биз билан рақсга тушинг».
20.40 «Бизнинг хонадонимизда».
20.55 Манзарали фильм.
21.00 Хабарлар.
21.20 «Мюзик-холл».

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

22.00 «Бирюк». Бадиий фильм.
23.15 «Россияда секс-бизнес».

*Ашгабатдан Туркманистон телевидениеси программалари дастури ўз вақтида узатилмаганлиги сабабли кўрсатувлар тартиби эълон қилинмаяпти.

Якшанба, 20. IX

● УзТВ I

7.00 «Замин қалбига қулоқ тут», «Халқ куйларини қалбингда асра». Телефильмлар.
*
8.00 «Туркистон» ахбороти.
8.30 «Табассум қил». Фильм-концерт.
9.20 «Қувноқ стартлар».
10.15 «Семурғ». Бадиий фильм.
11.30 «Ёш полвонлар мактаби».
11.45 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Мунисa рақслари».
12.10 «Ўзбекистон ўрмонлари».
12.50 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Ватанпарвар».

Тижорат канали

13.30 «Меҳнатда тобланган дўстлик». Чимкент вилоятидаги Янги иқон қишлоғи аҳолисининг меҳнат ютуқлари ҳақида.
14.00 «Ипак йўли» бўйлаб».
* * *
18.00 «Аралаш». Ҳажвий киножурнал.
18.15 «Мультипанорама».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Уйимизда тинчлик, осойишталик бўлсин».
19.40 «Тараддуд». XI Тошкент халқаро кинофестивали олдидан.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Ҳорманг, бободеҳқонлар!». Пахтакорлар учун дам олиш кўрсатуви.
22.00 Футбол. Ўзбекистон биринчилиги. Олий лига. «Трактор» (Тошкент) — «Пахтакор». «Трактор» ўйингоҳидан ёзиб олинган.
23.30 «Бобби». Ҳинд бадиий фильми. 2-серия.
00.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

БИШКЕК КЎРСАТАДИ

9.05—12.00 Қирғизистон телевидениесининг болалар студияси кўрсатади. Программада: «Мизгелбектин мезгили», «Бобок сенин жомогун», «Балдар студиясинин мейманканасинда», «Ачик конул балдарбиз». «Бронза куш». Бадиий фильм. 1-серия. Мультфильмлар.
* * *
19.05 «Чин сўз», «Эски сандиқда», «Қанотлар, оёқлар ва думлар». Мультфильмлар.
19.30 «Ала-Тоо».
19.50 «Токоюм толгон байлигим».
20.20 Спорт кўрсатуви (рус тилида).
20.40 «Отўйин». Бадиий телефильм (рус тилида).

● «ОРБИТА IV»

5.20, 14.15, 18.00 — Кўрсатувлар тартиби.
5.25 «Руҳни чиниқтириш».
6.25 Эрта саҳарлаб. «Денвер динозаврларининг энг сўнгиси». Кўп серияли мультфильм.
6.55 Янгиликлар.
7.30 «Спортлото» тиражи.
7.40 «Бувижон ўргатинг». Мультфильм.
7.50 «Украин гап-гаштаклари». Фильм-концерт.
8.30 «Ҳамма нарса бўлиши мумкин».
9.00 «Тонг юлдузи».
9.50 «Олам дам олишда».
10.30 «Пи» белгиси билан.
11.20 «Янги авлод танлайди».
12.10 «Кўрган-кечирганлар» (Н. Клюев, П. Корин).
12.50 Кўп серияли илмий-оммабоп фильм.
14.00 Янгиликлар.
14.20 «Саёҳатчилар клуби».
15.10 Халқ куйлари.
15.15 «Уолт Дисней таништиради...».
16.15 «Сиёсат» студияси намойиш этади.
17.00 «Панорама». Ҳафталик халқаро кўрсатув.
17.45 Янгиликлар.
18.05 Мариинскда променад.

Якшанба кинокўрсатувлари

19.00 Кино янгиликлари.
19.25 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Қишки олча-2». Бадиий фильм («Троицкий мост» студияси ҳамда «АРТВ» фирмаси, АҚШ).
*
21.00 «Якунлар».
21.45 «Телелоция».
22.00 «Брэйн-ринг». Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.00 Хабарлар.
7.20 «Ким отни расмини чизади?». Ҳужжатли фильм.
7.40 «Учинчи Халқаро Сибирь анжумани».
8.10 Фольклор. «Номаълум маданиятлар».
8.40 «Хоҳ ишонинг...».
9.10 «Эскулап» программаси «Қизчалар ва болакайлар, сизлар учун» фильмини таништиради (Голландия).
9.25 «Деҳқонларга таалуқли масала».
9.55 «Қироллиқдаги саргузашт». Қўғирчоқ мультфильм. 4-серия.
*
10.25—14.00
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

1. «Безнен мирас» (татар тилида).
2. Классик шеърият жавоҳирларидан.
3. Турнир таассуротлари.
4. «Чисен» (корейс тилида).
5. «Дўстлар даврасида».

*
14.00 «Ати-бати...».
14.30 Парламент хабарномаси.
14.45 Мульти-пульти. «Хўтикча».
14.55 Енгил атлетика. Россия — Англия терма командалари.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

15.20 Ёш ижрочилар концерти.
15.35 «Қонун учун курашчилар». Видеофильм.
16.30 «Мусиқа тили».
17.00 Енгил турк куйлари.
17.30 Хабарлар.

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

17.50 Голливуд классик фильмлар фестивали. «Шарада».
19.45 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 75-серия.
20.40 «Сигнал».
20.55 Эълонлар.
21.00 Хабарлар.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

21.20 «Пазар-92».
23.20 «Мавзу».
23.35 «Суврат».

«Тошкентдан гапирамиз ва кўрсатамиз» ҳафтаномасининг 11 сентябрь сонидан олинди.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона —32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаатчилик концернининг босмахонаси.

■ Нашр кўрсаткичи 64690 ■ Босмага бериш вақти 11.30 ■ Босмага берилди 12.00. ⊙ Буюртма Г—345 ■ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10